6515

LA MA FREDA

COMEDIA TRAGICA EN TRES ACTES Y EN VERS

ORIGINAL DE

Francesch Ubach y Vinyeta

MESTRE EN GAY SABER

Estrenada ab brillant èxit en lo **Teatro Catalá** instalat en lo TEATRO ROMEA, la nit del 7 de Mars de 1878.

BARCELONA

ARXIU CENTRAL LIRICH-DRAMATICH DE RAFEL RIBAS.

CARRER DE L'UNIO, N.º 5, PIS 3.er

1878

LA MA FREDA

LA MA FREDA

COMEDIA TRAGICA EN TRES ACTES Y EN VERS

ORIGINAL DE

Francesch Ubach y Vinyeta

MESTRE EN GAY SABER

Estrenada ab brillant èxit en lo **Teatro Catalá** instalat en lo TEATRO ROMEA, la nit del 7 de Mars de 1878.

BARCELONA

ARXIU CENTRAL LIRICH-DRAMATICH DE RAFEL RIBAS.

CARRER DE L'UNIO, N.º 5, PIS 3.er

1878

REPARTIMENT

PERSONATJES.	ACTORS.
TUYAS.	D.ª MERCÈS ABELLA.
SOCÓS.	» ROSETA CAZURRO.
LLORENS.	D. LLEÓ FONTOVA.
VINGUT.	» HERMENEGILDO GOULA.
SIMÓ.	» ISCLE SOLER.
GILET.	» FREDERICH FUENTES.
FÈLIX.	» JOAQUIM PINÓS.
TON.	» RAMON VALLS.
JOAN.	» JACINTO SARRIERA.
RAMON.	» EMILI CASAS.

Homes y Donas del poble.

Epoca de la acció: 187...

Lo Director del *Arxiu Central Lírich-Dramátich* es l' únich encarregat d'aquesta obra, y ab ell deurán entendres tots los teatros y societats particulars que vulgan representarla.

Quedan reservats tots los drets.

Imprempta de Jaume Jepús, carrer de Petritxol ,núm. 10.

A LAS ACTRICES Y ACTORS

DEL

TEATRO CATALA.

D' en mitg de las apassionadas polèmicas que la representació d'aquesta obra ha suscitadas, s' ha aixecat un aplauso unánim, á vosaltres dirijit, en just tribut per la felís interpretació dels personatjes que en ella figuran; mes com la pericia en la escena es coneguda á bastament y un aplauso més pels que tants n' han sabut mereixer, ben poca cosa pot valdre ja, escuso repetir elogis, pero no puch menos que consignar en aquesta plana, l' agrahiment de que, per tots y cad' un de vosaltres, está possehit lo cor del vostre amich.

F. Ubach y Vinyeta.

606548

ACTE PRIMER

Plassa d' un poble del Vallès. A la dreta, la casa d' en Vingut ab una parra que desde 'l peu de la porta s' esten per un encanyissat que hi haurá entre aquesta y la finestra del pis, enfilantse després fins á la teulada. Al fondo, á la part esquerra y de frente al espectador, la casa-hostal d' antich aspecte y major apariencia que las demés que la voltan.

ESCENA PRIMERA.

VINGUT, TUYAS, SOCÓS, GILET, SIMÓ, FÈLIX, TON, homes y donas del poble.

Tuyas y Socós s' estarán dretas á la porta, de casa 'l Vingut. Simó, algunas passas més enfora á la plassa, en actitut de seguir conversa ab ellas. Vingut, Fèlix, Ton y Gilet, aquest tocant la guitarra, y altres minyons, baixarán pel fondo de retorn d'una fontada, portant alguns al cim de canyas verdas, pells de conill, graellas, casserolas y altres objectes que atestigüen un menjar de campanya. Los demés comparsas convenientment dispersos per la escenā.

GILET. (*Cantant.*) Deu nos done bona teca,
forsa gana y més delit,
cada dia síga festa
y visquèm fins á morir.
SIMÓ. Aquí 'ls tenim
TUYAS. Prou es hora.
SOCÓS. Y que tornan aixerits.
TUYAS. Panxa plena fa bullicia.
SIMÓ. Sempre ha estat alegre 'l ví.
VINGUT. Aquí som.
TON. (*Tirant las pells.*) Vèus' aquí 'l resto;
á qui 'l vulga, bon profit.

FÉLIX. (*Per Simó.*) Mirèuvos l' home de pega,
patró Aranya.
GILET. ¿Qu' hem dormit,
ò que ha estat? (*Raspant la guitarra.*)
SIMÓ. Voldrias ferme
lo favor de pará' un xich?
GILET. Si t' amohino, no paro,
que no ho mereixes.
FÉLIX. Ben dit,
per trapella.
SIMÓ. Si no callas,
t' estampo á la cara 'ls dits.
FÉLIX. Ya va. Després que 'ns engresca
per aná' á la Font del Pí,
quan hem comprada la murfa
gastantnos tots los pistrinchs,
quan hem arreglat las feynas
y hem dada hora per sortir,
llavors ell no pot venirhi,
té un impediment aquí
gros, grossíssim ¿no 'l sabiau?
ho dich: se li ha descosit
la beta de la espardenya
y no té agulla ni fil.
VARIOS. Ja! ja! ja! (*Rihent.*)
SIMÓ. Be, papanatas,
molt rebé, cap de tupí.
Si siguesses una noya,
't donava.....
FÉLIX. ¿Qué?.....
SIMÓ. Un pessich.
TUYAS. Simó, déixals fe', que digan;
tu fas be; algú hi há á n' aquí
que, á tení' un xich de senderi,
faria altre tant.
VINGUT. ¿Que ho dius
per mí?
TON. Ca! ho diu per nosaltres,
¿oy Tuyas?
TUYAS. No ho sé.
SOCÓS. (*A Gilet.*) T' has lluhit;
jo de tu, demá hi tornava.
GILET. No, noya, no hi há perill.
TON. D'aquí á després. (*Ap. á Félix.*) Noy, hi há moros.
Es gelosía.
FÉLIX. ¿Vols dir?
TON. Sí, pero, sabs? tot s' arregla
ab dos caps sobre un coxí.
SOCÓS. Be, ¿ha anat be? (*A Félix.*)
GILET. Prou.
SOCÓS. Ja m' ho creya

per tu; pels demés ho dich.

FÉLIX. Noy, no está poch enfadada.

TON. Gilet, te será precís
tirarli quatre amoretas,
ò si no...

GILET. Déixau per mí.

VINGUT Ab bon temps de primavera,
millors talls y divertits,
¿cóm no anar be? Quan dinavam,
donava gust de sentir
als rossinyols, després l' aygua
tan fresca, després lo ví
més fresch que l' aygua mateixa,
y tan calentó al ser dins!
y l' arrós! y las costellas
ab l' all y oli! vos dich
de veras, que més m' estimo
un dinar d' aquest istil,
que no 'l de las millors bodas
que 'l nostre hostalé' ha servit.

TON. Molt ben xafat.

FÉLIX. Fas venirme
salivera de sentirt'.

SOCÓS. Au, tornèuhi. (*Ab ironia á Gilet*)

GILET. Be, no 'm molgas
los ossos, que ja 'ls hi tinch
Deu sab quant, y t' asseguro
que per poderm' contenir...

SOCÓS. Encara dura?

GILET. Minyona,
deixèmho corre'.

SOCÓS. Es precís
que 'm prometes...

GILET. Estimarte? ..
ja ho faig molt més que no ho dich.

VINGUT. No 's pot surtí' may á fora
perque 'l tornar posa trist.

GILET. Un allí no té caborias.

FÉLIX. Ni amos.

TON. Y 's pot divertir
sense por de que s' arruini,
ab tot y no ser tan rich
com nosaltres.

GILET. Si tinguessem
altra gabia de conills,
com demá es festa, ja us deya:
au, tornèmhi... ¡Eh!... (*Picarescamen á Socós.*)

SOCÓS. (*Apartantsel.*) Fuig d' aquí!

FÉLIX. Visca la gent de la broma.

GILET. Viscan los bons talls y 'l ví.
(*Rascant la uitarra.*)

SIMÓ. ¿Encara no hi há una corda
que t' enceti 'l cap dels dits?
GILET. Que no t' agrada?
SIMÓ. Al dimoni!
GILET. Véshi tu que li ets amich.
SOCÓS. Gilet! (*Baixet y estirantlo del gech.*)
TUYAS. (*A la porta.*) Be, que fem?
VINGUT. Ja entro.
TON. A reveure. (*Anantsen.*)
FÉLIX. Adéu.
SIMÓ. (*A Vingut.*) Ja vinch;
vaig á pendre una copeta
y torno.
VINGUT. T' espero á dins.
(*Tuyas y Vingut entran dins casa seva. Simó al hostal y los demés se retiran per diferents endrets.*)

ESCENA II.

GILET y SOCÓS.

GILET. ¿Que 'm deixas acompanyarte?
SOCÓS. Promètem com may per mí
no 't barallarás.
GILET. Ximpleta!
au, fèm brasset.
SOCÓS. Fuig d'aquí!
contesta á lo que 't demano.
GILET. Avuy, avans d' aná' al llit,
vindré á dirte quatre cosas.
SOCÓS. Pero lo que vull no ho dius.
GILET. Es que las diré ab guitarra.
SOCÓS. Gilet, no 't burles de mí,
que no perque tinch corretja
y solament per tu visch,
deixas de fe' una mal' obra
fentme sospirá' y patir.
Vès si ara per tu 'm pegavan
ò la mare m' aborrís,
si res se te 'n donaria
y 't quedarias tranquil!
Si per desgracia 'm locava,
si 'm portessen lluny d' aquí,
si 'm tornés dolenta ò lletja,
si per desgracia 'm morís,
que farias?... vaja, párla...
ah, pillastró, tu te 'n rius,
pero callas.
GILET. Si 'l sentirte

fa tan bó! A tot quant has dit
t' hi respondrá una cantada.
Au... (*Volentli fer fer brasset.*)

SOCÓS. Estígas. (*Rebujantlo carinyosament.*)

GILET. Ratolí,
pomera de primavera...

SOCÓS. Ja t' arreglaré. (*Se 'n van.*)

ESCENA III.

SIMÓ.

SIMÓ Com dich,
Simó, tens d' espabilarte.
Simó, tens de fe' 'l cap viu,
perque ella... No puch mirarla
que sobre del cor, aquí,
no 'm sente unas pessigollas
com d' uns ditets molt petits.
Té aquells ulls, aquella boca,
aquell cosset tan reprim...
pero es casada... ¡Casada!
y bueno, això que vol dir?
Si jo logrés ferli tropa,
fora molt millor per mí;
pero encara no insinuo,
se 'm posa... ni un escorpí.
Oh, y qu' es més maca encesa
de galtas y 'ls ulls lluhint.
Será meva ¡bo! ho te d' esser;
de pitjors me 'n he surtit
y ab una xica d' empresa,
prudencia y seguint amich
del Vingut, com altras voltas
veuré coronats mos fins.
No que no! lo qu' es fins ara
per tot he quedat lluhit;
jo soch en Simó de sempre,
alegre, enamoradís,
ab cor per dotze minyonas;
sent macas. per vint y cinch;
pero més libre que l' ayre.
¡Casarme!... ja ho fan per mí
los altres, jo 'ls hi acompanyo
y vaig fent anys y vivint
aixís... com las papallonas,
tan prompte aquí com allí.
La Tuyas, del pa de bodas
potsé' encara en té un bocí,

y á mí, aixòde fer pa y beure ....
vaja, sí, estich decidit!

ESCENA IV.

SIMÓ y LLORENS.

LLORENS. Ola, ja estem de tornada?
SIMÓ. No m' he pas mogut d' aquí.
LLORENS. No has sigut dels de la colla
de la boyra?
SIMÓ. Com ho dich,
fins á l' hora d' aná' á missa
fora casa no he surtit.
LLORENS. Això fa home, m' agrada;
la disbauxa es pels fadrins,
y á tu ja la edat no 't manca
per casarte.
SIMÓ. ¿Voleu dir?
LLORENS. ¿No 'n tens cap d' escabetxada
encara?
SIMÓ. Estich en perill,
pero 'm veig en un apuro
del que no sé com surtir.
LLORENS. Y donchs?...
SIMÓ. Me 'n agradan tantas...
LLORENS. Bò, bò, bò!... *(Ab tò catxassut.)*
SIMÓ. Tan sols d' aquí,
lo menos, me perderia
per sis ò set tot seguit.
LLORENS. Ah, belitre.
SIMÓ. Que pot fershi
al mon, si no 'ns divertim!
De l' una m' agrada l' ayre,
de l' altra 'ls ullets tan vius,
d' aquesta las formas plenas,
d' aquella 'l peuhet petit,
y si tingués una bossa
ben replena de pistrinchs,
y 'l rector no m' ho privava
però 'llò dels llibres que 'ns diu,
tindría á casa més nenas
que ara canaris hi tinch;
y això que 'n tinch dugas crias,
totas dugas ab petits.
LLORENS. Boig, més que boig.
SIMÓ. Si voldria
ser rey de moros.
LLORENS. Que dius!
(Simó se 'n va tot rihent)

ESCENA V.

LLORENS y TUYAS.

LLORENS. No he vist xicot de més broma
que aquest, pero es un bon xich
y es amich, íntim amich
de la Tuyas y 'l seu home.
Y, vès, me dol ma vinguda
no haberli dit per que ha estat,
qu' ell tal volta m' hagués dat
una miqueta d' ajuda.
Mes prou que ho sabrá... seyèm
y cridèm á ma fillola.
Tuyas, Tuyas! (*Cridant*)
TUYAS. (*Dins.*) Ja va. (*Surtint.*) Ola,
sou vos?
LLORENS. Sí; que tal anem? (*Acariciantla.*)
TUYAS. No sé que dirvos padrí,
anem .. de mala manera,
d' un modo que 'm desespera
y 'm fa vergonya de di'.
LLORENS. Bò, bò, bò!... y perque això,
ha perdut l' avi Llorens
ta confiansa! (*Tuyas l' abrassa.*) Que tens?
no temes parlarme; jo
ja he viscut prou per saber
lo que en la humana existencia
hi há de cert; tinch esperiencia;
párla, donchs.
TUYAS. (*Vergonyosa.*) Com ho puch fer,
si fins temo que us riurèu
de la pena que 'm tormenta?
Estimo y no estich contenta
del amor del marit méu.
LLORENS. Bò, bò, bò!... ja m' ho pensava
que fora una cosa aixís.
TUYAS. No us ne riguèu (*Plorosa y avergonyida.*)
LLORENS. No.
TUYAS. Es precís
que cumpleixi 'l que 'm jurava.
LLORENS. Donchs, es perjur! mol mal fet;
ja li daré una fregada
d' orellas, que no m' agrada.
Esplícam lo cas aquet.
TUYAS. ¿Va de cert? Parleu de broma
ò be parleu formalment?
LLORENS. Párlam, párlam del dolent,
del bergantás del téu home.

Llorens sempre estará acariciant y parlará á la Tuyas com si fos encara una noya de poca edat. Aquesta en tota la conversa ab son padrí deixará compendre la lluyta que en ella sost ren l' amor y la gelosia, la qual se manifesta vencent lo vergonyós silenci que intenta guardar un cor jove encara no malejat per las passions.

TUYAS. Mitg any enderrera, encara
no eram casats, cada dia
á festejarme venia
á casa vostra, 'hont la mare
y 'l pare, avans de morir,
recomenada 'm deixaren,
y allí, sos prechs derpertaren
tot l' amor qu' ara hi há aquí. *(Al cor.)*
Vos avi, vos padrí méu,
veyentnos plegats somreyau
y perque bon noy lo creyau
vareu dirnos:—Festejèu,
festejèu, que traballant
y estimant, no es pas mentida
la ditxa en aquesta vida,
estimèuvos y endevant.

LLORENS. Cert, mol cert, això vaig dir.

TUYAS. May ho oblidaré.

LLORENS. Seguèix.

TUYAS. Un vespre, 'l del jorn mateix
que de vos va conseguir
de casa vostra la entrada,
un moment que estavam sols,
jo li vaig dir: si es que 'm vols,
si la Tuyetas t' agrada
y pensas casarte ab ella
per ser l' amo del seu cor,
sápigas que 'l teu amor
voldrá sencer; só una aucella
que visch alegre y contenta
cantant y rihent tot lo día,
mes de pena 'm moriria
perdent l' amor que 'm sustenta.
Ell llavors, enamorat,
entre las sevas prenent
la meva má, un jurament
va ferme, que ara ha trencat.
T' estimo, 'm va dir, com may
ningú ha estimat aquí al mon,
més que l' oreig á la font,
més que l' aucellet l' espay,
més que 'l papalló á la flor,
més que á la bresca l' abella,
per que ets tu, Tuyas, la estrella
de ma venturosa sort;

y avans que en mon cor finesca
l' amor que l' está arborant
de primer s' aborrirán
l' abella y la dolsa bresca,
la font y l' oreig, l' aucell
y l' espay hont cantant gosa,
y la papal'ona hermosa
ab lo carmesí clavell.
Ans que oblidar ni un moment
ton amor, la terra 'm dragui
y aixís ma falsesa pagui
si trenco aquest jurament.
Y al dirme això, á mí 'm semblava
vèureli 'ls ulls espurnant,
mentres m' estava aturant
lo cor que d' aquí 'm saltava.
¿Perque en aquell dols moment,
Deu del cel, no te m' enduyas! . . .

LLORENS. Sosségat, sosségat, Tuyas,
que no sé 'l que estás dihent.

TUYAS. Lo promès sigué marit,
fou la enamorada esposa
y avuy, estich jo queixosa,
queixosa de seu oblit;
perque al pas que va creixent
en mí del amor l' ardencia,
en son cor la indiferencia
esborra aquell jurament.

LLORENS. Mal fet; molt mal fet; veyám,
y que ha fet perque á queixarte
haja pogut obligarte?

TUYAS. Que no m' estima.

LLORENS. Caráml
Si fos cert prou li trencava
aquest bastó per l' esquena.
Reprènlo.

TUYAS. No vol fe' esmena,
y llaura igual que llaurava.
Fa brenas por un no res,
cada festa arma fontadas
y á casa son ben contadas
las nits que á las dotze hi es.

LLORENS. Y ahont va?

TUYAS. A jugar al hostal,
si haig de creure sas paruulas,
pero 'ls homes tots son maulas
y saben disfressá' 'l mal.
Si jo ho sapigués, mirèu
soch dona y tindria cor
fins y tot per fe' una mor t.

LLORENS. Bò, bò, bò!...

TUYAS. No, no 'n duptèu;
á la que 'm robés á mí
del home la estimació,
pobre d' ella!
LLORENS. Ja veig jo
que pateixes del magí.
TUYAS. Que diheu!
LLORENS. Una vegada,
per la guerra del set anys,
una colla de companys
varen fer una gatada.
A un de ells, casat de nou
ab una galant minyona
dels voltants de Barcelona
y gelós pitjor qu' un bou,
van entabaná' 'ls demés
fentli observar tot lo dia
que, quan la dona surtia
de casa pels seus quefés,
molts al passar se jiravan
per mirarla, alguns somreyan,
y fins n' hi havia que deyan ..
paraulas qu' ells inventavan.
No fou envá: lo xicot,
tant li ompliren las orellas,
que va fe' més centinellas
qu' un soldat; aná per tot
seguintla 'l mateix que un gos,
la privá de que á cap home
comprás res, que ni per broma
parlés ab cap, fos qui fos.
No la deixá á sol ni á sombra,
quan dormia l' escoltava,
á voltas fins li semblava
un home.. un mánech de escombra;
y tant s' arrivá á estremar
en sa infundada manía
que al últim arribá un dia
que 'l van tenir de tancar.
D' això fa trenta anys y encara
avuy mateix á tot' hora,
veu sombras, sombras y fora
que li fan burla á la cara,
y de prop seu ben segú'
no 's mourán mentres respiri,
qu' una mánia es un martiri
com no te 'l figuras tu.
TUYAS. Y jo voleu dir... L' amor,
y donchs qu' es?
LLORENS No es gelosía.
TUYAS. Sabeu lo que jo voldría

LLORENS. Be prou. ...
TUYAS. Donchs fèume 'l favor
de posáus al puesto méu
y diguèume, ¿que fariau
si estimavau y sufriau
com faig!
LLORENS. Bò: bò, bò!..
TUYAS. Diguèu!
LLORENS. Que haig de dir? que veu visions.
TUYAS. Tan de bò.
LLORENS. Farèm la prova.
TUYAS. Ay, si algú l' amor me roba!
LLORENS. Vaja, déixat de cansons;
jo li parlaré y veurèm
si vius més tranquilisada.

ESCENA VI.

TUYAS, LLORENS y VINGUT.

VINGUT. Ja l' haveu ben confessada?
LLORENS. Ara mateix acabem.
VINGUT. Y li haveu tretas del cap
tantas sevas com s' hi posa?
LLORENS. Potser sí.
VINGUT. Fora una cosa
com un miracle.
LLORENS. Qui sab!
VINGUT. Mirèus, jo no us he sentit,
però 'l cap me jugaria
que al moment acertaria
tot lo que de mí us ha dit.
TUYAS. Massa sabs de lo que puch
queixarme.
VINGUT. De res.
TUYAS. Tu ho dius.
VINGUT. ¿Cóm y quan t' he dat motius
perque del amor que 't duch
pugas dubtar? Que haig de fer
perque tingas més fè ab mi?
TUYAS. Passar més horas allí *(A casa.)*
y menos á 'n el carrer.
LLORENS. Això, això.
VINGUT. Per ventura
vivim de renda!
LLORENS. Tens rahó.
TUYAS. Però als vespres penso jo
que no 's traballa.
VINGUT. M' apura

tant nyich nyich. No es natural
que qui de molt bona gana
tot lo dia en la tartana
apressant al animal,
va en renou cercant viatjes
per la vila y la estació,
no despreciant ocasió
de portar gent ò equipatges,
y á la plasa, ò á la torra
ò á la font á fe' una brena,
á la pelegrina mena,
cansada com ell de corre',
al vespre per descansar,
pregunto jo: ¿no es molt just
que puga donarse 'l gust
d' aná' una estona á jugar?

LLORENS. Jo crech que sí.

TUYAS. Donchs jo no,
perque si ell se desentranya
per guanyá' un duro y se afanya
corrent d' aquí á la estació;
soleta tot lo sant dia
espera ab desfici l' hora
del seu retorn, qui se anyora
no tenint sa companyía;
y si ell volgués estimarla,
per descansar, penso jo,
que fora molt més de rahó
que 's quedés á acompanyarla.

LLORENS. Ben cert.

VINGUT. Donchs jo t' haig de dir
que 'm vull distreure una estona.

TUYAS. Distrèute á prop de la dona.

VINGUT. Això ray, me pots cusir
á las faldillas.

TUYAS. Potser
això 'm tindria més compte.

VINGUT. Sabs lo que has de fe', y molt prompte?
cambiar un xich de parer,
perque es un viure galdós
pensar que quan vinch aquí,
sempre tinga de sentí'
la cansó del enfadós.

TUYAS. Veyeu, veyeu si 'l que us deya
no es ben cert? ¡que se n' hi dona
á 'n ell de la pobre dona?
Trista de mi! jo que 'm creya
se' estimada y trová' ab ell
com un paradís la vida...!
no m' estimas, no, mentida.

VINGUT. No 'm fassis jirá' el cervell.

LLORENS. Bò, bò, bò! ja vaig veyent
que tot dos sou uns pampanas;
si us estimeu, quinas ganas
de donar greix á la gent.
A veure, veníu aquí (*Atrayentssels.*)
y sense fe' 'l desdenyós
diguèume cad' un dels dos
del altre 'l qué te que di',
perque es precís acabá'
aquestas malas carotas,
qu' es propi sols de gentotas
fe' 'l que feu.

VINGUT. Ella sabrá
perque vos ha fet vení',
que jo... Quan á casa vinch,
daria tot lo que tinch
per vèurela alegre.

TUYAS. A mi
costa poch d' acontentarme,
perque per ser ben ditxosa,
no necessito altra cosa
que l' amor que vas jurarme.

VINGUT. No te l' escatimo pas.

LLORENS. Això es això! ajudant Deu,
á viure en pau tornarèu
com viviau temps atrás.
Tu pecas un xiquet massa
de gelosota.

VINGUT. Va bò.
(*Volent dir que ho endevina.*)

LLORENS. Y tu pecas...

VINGUT. De tujó.

LLORENS. Tu pecas... (*A Vingut.*)

VINGUT. De res. (*No deixantlo acabar de dir.*)

LLORENS. (*Sossegantla carinyosament.*) Catxassa.
Tu pecas també una mica
de calaverot.

TUYAS. Y molt.

VINGUT. Otorguèuli lo que vol.

TUYAS. Callèu lo que 'l mortifica.

VINGUT. Aixís vos dará la rahó.

TUYAS. Aixís jo seré culpada.

LLORENS. Callèu. (*Picant ab lo bastó.*)

TUYAS. (*Plorant.*) Que soch desgraciada!

VINGUT. Deu me valga. (*Ab fort disgust.*)

LLORENS. Bò, bò, bò!...
anem mals. ¿Voleu sentirme?
¿voleu de mí que soch vell
escoltar un bon consell,
del qual no poch vaig servirme?
Qui tot ho vol ho pert tot,

en las obras y en la fè
se veu l' amor de qui 'n te,
y fa prou qui fa 'l que pot.
Tu, fés per tení' á la dona
una mica més contenta.
Tu, no sigas exigenta;
déixa al teu home una estona
d' esbarjo; y pensèu tots dos
qu' es un viure remalehit,
dormir en un mateix llit
vivint com á gat y gos.

TUYAS. Ara hi toqueu.

VINGUT. Lo mateix
penso jo.

TUYAS. Però predicas
lo contrari que practicas.

VINGUT. Fins penso que posas greix
en ferme cremar.

TUYAS. Vingut,
tu no estimas.

VINGUT. No estimarte!
Me 'n vaig per no contestarte;
que la paciencia he perdut
y faria una bestiesa.

LLORENS. Escolta. (*Volentlo aturar.*)

VINGUT No escolto res,
y á seguir un dia més
aixís, fins me 'n vaig d' Olesa.

ESCENA VII.

LLORENS, TUYAS.

LLORENS. Dona, que has fet!

TUYAS. Ay de mí!
y quina estrella es la meva!

LLORENS. Pero si la culpa es teva!

TUYAS. Meva la culpa, padrí?

LLORENS. No has sapigut veure en ell
la passió mal dominada?

TUYAS. No padrí, no; m' ha enganyada.

LLORENS. Tingas un xich de cervell.
¿No s' ha mostrat prou afable
al allegar las rahons
del que fa? ¿En sas intencions
hi há potser res censurable?
Tuyas, tòrna en tu. Repára
que ab reganys molt poch s' alcansa,
y res d' aquest mon nos cansa

com veure una mala cara.

TUYAS. Anèu, anèulo á cercar. (*Suplicantli*)

LLORENS. Això es, després de ferho...

TUYAS. Diguèuli que 'm desespero
y que 'm vinga á perdonar.

Tuyas anirá apressant á Llorens, que camina ab la calma propia de la seva edat, cap al endret per hont se 'n ha anat Vingut.

LLORENS. Bé, molt bé.

TUYAS. Que lo que faig
m' ho fa fer la estimació,
perque..... Però, que feu?

LLORENS. (*Volent dir: no puch correr.*) Oh!

TUYAS. Corrèuhi.

LLORENS. Dona, ja hi vaig.
Cosas del jovent: lo cor (*Anantsen.*)
á 'n al cap sobreposantse.

TUYAS. Si es cert que l' estimar cansa,
de que servirá l' amor?

ESCENA VIII.

TUYAS.

¿Vindrá? Sí; n' estich segura.
Com això que ara de mí
acaba de dí' 'l padrí
també ho diu ell. Per ventura
es cap mal? Y que hi puch fe
si estimo més cada dia!
Podré molt poch, gelosía,
ò d' aquí t' arrancaré. (*Del cor.*)
Sí, sí; seré confiada;
faré que al tornar de fora
me trove alegre tot' hora,
somriguentli enamorada.
Potser aixís consegueixi
que prop meu no 's trove mal,
y que per aná' al hostal
sola havent sopat no 'm deixi.
Si Deu m' ajuda, desd' ara
de mi allunyaré 'l recel
y convertiré en un cel
la casa ab ma bona cara.
Quan lo padrí ho diu, sabut
ho tindrá, que res s' alcansa
ab renys... Ja sento recansa
del qu' he fet..... Ay! m' he cregut
qu' era ell.

Jirantse al sentir los passos de Simó que baixa del fondo tot gansejant.

ESCENA IX.

TUYAS, SIMÓ.

SIMÓ. (*Apart, acostantse.*) Ja s' han barallat;
la cosa va ni pintada;
y quina m' he proposada
que malament m' haja anat!
¿Prens la fresca?
TUYAS. Sí.
SIMÓ. ¿Sumicas?
si que l' habem feta bona.
TUYAS. Qui ho diu!
SIMÓ. No finjeixis, dona,
que no 't diré plora-micas,
Estígas alegre, riu;
á las penas butifarras,
perque si acás t' encaparras,
t' amagrirás. Sabs que diu
un adaji molt comú?
«Si no vols morir de pena
gira als mals de cap la esquena.»
Jo ho faig, y 'm va bé
TUYAS. Oh, tu ...
SIMÓ. ¿Que vols dir?
TUYAS. Qu' ets en Simó.
SIMÓ. Y ho seré sempre, bajoca.
Vés per que tenim la boca
si no hem de bromejar! Jo
més m' estimo un tip de riure
que no una bona cassola
de talls; xarricá' y tabola
es l' únich que á mi 'm fa viure.
TUYAS. Bé ets prou ditxós.
SIMÓ. N' es qui vol.
TUYAS. T' erras, noy.
SIMÓ. Si m' ho emprenia,
ab poch temps te convertia.
TUYAS. Ja ho crech.
SIMÓ. Com que costés molt.
TUYAS. Estás molt per bromas.
SIMÓ. Be,
qu' hem tingut qu' esten de puntas.
TUYAS. Si ho sabs perque m' ho preguntas?
SIMÓ. Quan penso jo que á poguè',
al Vingut ajudaria
á estimarte ..; si fos ell,
si visqués dintre la pell
del seu cos, com gosaria

bebent llágrimas!. ..

TUYAS. ¡Ximplet!

SIMÓ. Mírat, ara 'm vull casar,
ab això si 'm sabs trovar
una Tuyas, dit y fet.
Tan debò que 'n trovés una
carinyoseta, bufona,
que quan jo li digués: mona,
ella 'm respongués tot d' una
fentme l' ullet:—Pillastró,
no 'n tens poca de palica.

TUYAS. Crech que 't costará una mica
trovarla.

SIMÓ També ho crech jo,
y això, perque m' he dormit
á la palla. Temps enrera
ni havia una ¡que 'n era....
que 'n es de maca!.... y 'l marit
que per sort li ha capigut
no fa gayre cabal d' ella,
segur que la seva estrella
es de cua.

TUYAS. ¿A qué has vingut?

Tuyas que desde 'l comens ha anat seguint la conversa de Simó sens posarhi gota d' interés, prenent per bromadas sas insinuacions, tot de repent li acudeix ara la idea de que puga parlar intencionadament, y busca ab un exabrupto girar la conversa; mes Simó, escudat en lo tó de broma ab que vesteix sas paraulas, torna á donarli lo doble sentit que es proposa.

SIMÓ. Ay, ay, si 'us troveu així
ja pots pensarho, á distrèuret,
perque jo may podré crèuret
culpada.

TUYAS Donchs vens aquí?...

Oblidant lo que d' ell havia sospitat y ab desitg de lo que del Vingut puga dirli.

SIMÓ. Perque l' he vist molt cremat
mastegant un corassero,
com si entre las dents al ferho
tingués á 'n algú agafat;
y com que 'l conech, m' he dit:
res, ell es brusco de sobra,
anem á fe' una bon' obra
consolant al afligit.

TUYAS. Pero ell t' ha dit....

SIMÓ. Qu' ets curiosa!
Totas las cosas del mon
verdas y maduras son.

TUYAS. Però....

SIMÓ. Y si acás se proposa

jugarte alguna bromota
d' aquellas que tant enten,
me prens á mí per suplent
y li tornas la pilota.
Y això, ben mirat, per mí
no fora obrar per malicia,
qu' ell es qui es y en justicia
tu no 't tens pas de flori'
á casa en un recó sola,
que si 'l mon es rodó y balla,
mentre algú soni la gralla,
ballèm .. y rode la bola.

TUYAS. Simó.

SIMÓ. Jo per tot he vist
que ningú juga per perda;
la esperansa sempre es verda
y es un tonto qui está trist.
Per lo tant, digas amén,
mentres la boyrada passa,
y després, forsa catxassa,
que aixís posa greix la gent.

TUYAS. Simó, prou, que no sé ja
si tinch d' enfadarme ò riure.

SIMÓ. Riure, dona, que per viure
l' incomodarnos no fa.
Riure, riure, y mentres ell,
segur de fastidiarte,
sola ha pretengut deixarte,
som dos que fem un parell,
y ningú 's te de estar sol,
que mentre ell al joch la dona
podem matá' aquí la estona
y jugá' cad' hu al que vol.

TUYAS. Sempre t' havia tingut
per bullanguero, mes creya
que lo que ta boca deya
era broma. Si 'l Vingut
fa 'l que fa, no es prou rahó,
ni fent més tampoch ho fora,
perque li siga traydora
la dona, ni per que jo
escolte lo qu' he sentit,
sens respòndret que may més
te permetes dirme res
de lo que ara aquí m' has dit.

SIMÓ. Ja! ja! ja!. (*Rihent*)

TUYAS. May més, Simó;
perque de lo que podria
sucsehir, jo no 'n seria
responsable.

SIMÓ. En fora jo

Ja! ja! ja!... ¡Vísca la sal! (*Finjint qu' es broma.*)
Sempre una noya enfadada
m' ha semblat una monada.
Ja! ja! ja!

TUYAS. Arri, tabal,
tros d' ase!... Ay!...
(*Veyent á Llorens y Vingut*)

Tuyas no sabent al últim en quin sentit pendre las paraulas d' en Simó, va per ficarse á casa d' aborrida, quan s' adona de Llorens que baixa pel fondo fent seguir á Vinyut.

ESCENA X.

TUYAS, SIMÓ, VINGUT, y LLORENS.

LLORENS. (*A Vingut fentlo seguir.*) Vína aquí.
VINGUT. Sí, que 'n treurèm? temps perdut.
LLORENS. No sigas esquerp, Vingut.
SIMÓ. Si ja t' anyorava.... (*Finjint salameria.*)
VINGUT. (*Acostantse á Tuyas.*) Sí,
es cert, Tuyas?
TUYAS. Quan ho diu....
SIMÓ. Com que jo l' he acompanyada,
y á demés l' he aconsellada
vès tu si tindré motiu.....
(*Vingut y Tuyas, parlant apart, ni 'l senten.*)
LLORENS. Vaja, son paus?
VINGUT. Fassa Deu
que durin tant com voldria.
TUYAS. T' has cregut may que podria
viure sens l' apreci teu? (*Encarinyantse.*)
VINGUT. Que 't diré? Jo per ma part
no 'm queixo, y si tu mudessis
de geni, si no 't queixessis
de qui 't sab tant estimar,
de segur foram tu y jo
de la vila 'ls més ditxosos.
SIMÓ. Vaja, no siguèu golosos,
que sou al carrer.
LLORENS. Y això
que hi fa? jo n' estich content
que 'ls pugan veure estimarse.
D' aborrirse ò maltractarse
s' han amagar de la gent.

Anirán entrant paulatinament en escena fins al acabament d' aquesta, venint lo darrer Gilet, tots los personatjes que prenen part en la següent. Alguns d' ells por-

tarán una cabassa ab botxas y farán grupo al fondo com si formessen partit.

VINGUT. Creus tu serán duraderas
las paus?
TUYAS. Per sempre, t' ho juro!
VINGUT. Donchs, míra, jo t' asseguro
que si resultan de veras,
com me promets, per Nadal
anirèm á Barcelona.. ...
TUYAS. A comprá' una cosa bona?
VINGUT. Uns penjarells de coral. (*Signant las orellas.*)
TUYAS. Jo 'ls guanyaré. Yo faré
perque desdirten no pugas.
VINGUT. Com puga veure que 'ls dugas,
per perduts no 'ls donaré.
SIMÓ. Y no rondinarás més
si al hostal passa una estona?
TUYAS. Que hi vaja, res se m' endona
estimant con ha promès,
perque jo, això de gelosa
que diheu, may ne so estada,
pero sí vull se' estimada
y estimada bona cosa.
LLORENS. Ben respost. Si ho feu aixís,
ningú us empeta la basa;
l' amor es la pau de casa
y fa d' ella un paradís.
Y sent tu un xich més confiada
y tu un xiquet més atent,
no veurèu ni un sol moment
la pau de casa torbada.
SIMÓ. Y si retira un xich tart, (*Maliciosament.*)
no farás mala carota?....
no farás may la rarota
si surt á fora á dinar
ab los companys?....
TUYAS. No, no, no,
y cent cops no.
VINGUT. Ja m' agrada.
TUYAS. Seré afable.
VINGUT. Y estimada.
TUYAS. Sempre?
VINGUT. Sempre
LLORENS. Això es això.
SIMÓ. Víva! Si 'm volias creure,
ara jo me 'n entraria
á casa, y celebraria.. ....
VINGUT. Ja t' entench. Anèm á beure.
SIMÓ. Tots quatre?
VINGUT. Tots quatre, sí.
SIMÓ. Com que tots hem ajudat (*A Llorens*

á las paus que s' han tractat.
TUYAS. Ah, boig.
SIMÓ. Anêmhi, padrí.

ESCENA XI.

SIMÓ, GILET, FÈLIX, TON, RAMON, JOAN y homes del poble

Al dirijirse Simó ab los demés á la porta de ca 'l Vingut, Gilet lo segueix, raspant la guitarra tan fort que pot.

SIMÓ. Mirèuvos que aquest panarra
m' arrivará á fe' l' arquet.
GILET. Que no t' agrada?
SIMÓ. Gilet,
t' aixafaré la guitarra!
GILET. Patum!
SIMÓ. Tu t' ho prens á broma
y si m' amohinas gayre
tot seguit la veus en l' ayre.
GILET. Vaja, no fassis tant l' home.
SIMÓ. ¿Que ho vols veure?
GILET. Y per ventura
soch manco?
SIMÓ. Que vol dí' això,
que vol dír? (*Agafant per la solapa á Gilet.*)
TON. (*Intervenint.*) Que fas, Simó!
SIMÓ. Te deixo per criatura.
GILET. Ja ho crech. (*Ab mofa.*)
SIMÓ Mal rellamp!
GILET. Au, au, (*Provocantlo.*)
si ets valent.

Simó vá per tirarse damunt de Gilet: aquest se fá un pas enrera alsant la guitarra ab intent d' estabellarli pel cap. Félix, Ton y 'ls demés los detenen.

FÉLIX. (*Apartant á Gilet.*) Ey!
TON. (*Aturant á Simó.*) Bò, que feu!
SIMÓ. Si per sort no l' aparteu,
pobre d' ell! (*Deixant una cadira que havia agafat del peu de la porta de ca 'l Vingut.*)
FÉLIX. Y quin sarau!
TON. Vaja, que no us está be,
sent festa, espolsar la roba.
RAMON. ¿Que passa?
JOAN. Una com un cova.
SIMÓ. Vaig á beure. (*Entra á ca 'l Vingut.*)

ESCENA XII.

GILET, FÈLIX, TON y homes del poble.

GILET. Poch podré,
ò be 'ns desfarèm la fila
á trompis.
TON. Però, 'ns vols dir
perque l' has de perseguir
aixís, per tota la vila?
GILET. Per provocarlo.
TON. Que dius!
GILET. Perque m' hi vull barallar,
perque m' hi tinch d' esbravar.
TON. Mes, per fe' això, quins motius
hi há?
GILET. Escoltèu... però, no,
que no m' está be 'l contarho.
TON. Y donchs, que 'n treus d' apuntarho?
FÉLIX. Si no ho dius tu, 'ls ho dich jo.
RAMON. Au, au.
FÉLIX. Que hi dius?
GILET. Tant me fa.
JOAN. Vaja, que la tarda passa
y las botxas á la plassa
se 'ns cansan ja d' esperá'.
FÉLIX. Donchs, allá vá. Un dels dos
té avuy dia per promesa
la mossa de tot Olesa
més remaca.
RAMON. La Socós.
FÉLIX. Y seguint lo costum vell
que es del cas entre promesos,
ell á 'n ella, fa uns dos mesos,
li va regalá' un anell.
L' anell era de molts rals,
ella 'l mostrava á tothom,
y un dia, jo no sé com,
va sapiguer qu' era fals.
Ja vos podeu figurar
de quin modo 's posaría,
quan á més d' un li sentia
que era fals assegurar;
y volguent la certitut
tenirne, á 'n al seu galant,
va preguntar ahont y quan
l' havia comprat. Sabut
que ho tingué ja, la minyona

un camí á ciutat va fer,
mes li va dir l' argenter
qu' era l' anell joya bona;
y torná, y á 'n als que deyan
que era fals sabatejant,
la varen aná' embromant
diguentli que d' ella 's reyan,
qu' era comprat l' argenter,
qu' era l' anell de llautó;
y ella, per surtir d' això,
un altre viatje va fer.

TON. Vaja una broma més tonta.

RAMON. Sí tal.

JOAN. Però qui 'ls va armar?

FÉLIX. D' en Simó 's va sospitar
y qu' era ell s' ha sabut pronte,
qui aná murmurant per tot
si l' anell era ò no era,
per promoure una quimera
entre ella y 'l seu xicot.
Y ara, aquest ximple, gelós,
que fos broma no 's vol creure,
y diu que 'l volgué sustreure
per casarse ab la Socós.

GILET. Y ho sostinch, y haig de trovar...

TON. Vaja, que no hi há patota.

FÉLIX. Com si la pobre xicota
t' haja deixat de estimar.

GILET. Però ell no ha deixat de fe
lo possible per burlarme,
y us juro que haig de venjarme.

TON. No veus que 't pot fe' malbé?

FÉLIX. Ademés, no sab tothom
que 'l Simó sempre bromeja?

GILET. Moltas vegadas la enveja
se disfressa ab altre nom,
y si ell, perque es molt més home
que jo, 'm vol fer fe' 'l mussol,
s' erra, perque estich resolt
á ferli pagar la broma.

FÉLIX. Vaja, déixau corre'.

TON. Es clar
Per en Simó, aquestas cosas
son broma.

GILET. Donchs, son galdosas.

RAMON. Ala, ála, noys, á jugar.

TON. Áu, siguèmhi, dos á dos,
tu ab en Fèlix, jo ab aquet. (*Gilet*)

GILET. Jo no jugo.

FÉLIX. Bò, Gilet.

ESCENA XIII.

Dits, SIMÓ.

SIMÓ Deixèulo, qu' está gelós.
D' allí us estava escoltant, *(De la porta)*
y m' ha fet gracia, us ho juro,
de veure lo gros apuro
en que per mi 'ls dos están.
Mes no penseu que perquè
soch de broma, l' mal m' agradi;
jo faré que 's desenfadi
la Socós y tu també. *(A Gilet.)*
Sentínho tots: altre intent
no m' ha mogut en tal feta
que 'l de fer una brometa
y estich prompte, si al present
teniu moros per això
tu y ella, á fe' 'l que vulgueu,
perque torná' amichs pugueu
y ho dich á fè de Simó.
Però si en això que 't dich
altra cosa vols trovar
que no siga 'l demostrar
com vull seguir sente amich,
tíra al dret, que ni per broma
may del mon trenco de via,
y si ara de tu fujía
ja 'm burlava de ser home.

FÉLIX. Ben dit.
RAMON. Sí.
TON. I èuvos las mans.
GILET. No pas encara.
FÉLIX. Gilet.
GILET. No vull que á mí per ximplet
me tinga com hi té á tants.
SIMÓ. Donchs, noy, tu dirás.
GILET. Sí tal.
SIMÓ. Quan vulgas.
GILET. No tingas pò'.
SIMÓ. Mira lo que dius
GILET. Simó...
SIMÓ. Pènsathi be.
GILET. Tant se val.
FÉLIX. Però, minyons, que ha de dir
tota la vila!
GILET. Que digan
mentres que de mí no 's rigan

SIMÓ. No temèu res; per renyir
ab aquest, no arrivará
la sanch al riu, vos ho juro.
GILET. Donchs, jo no vos asseguro
lo que succehir podrá.
FÉLIX. Fora, fora! (*Volentlos distreure.*)
GILET. (*Fent signo de desafio á Simó.*) Lo dit, dit.
SIMÓ. Vés, que no estich per camorra.
(*Rebujant lo desafio á Gilet. Uns se emportan per un endret á aquest, y altres á Simó per un altre.*)
TON. Ben fet. (*A Simó enduhéntsel.*)
(*A Gilet.*) Deixèuvosho corre'.
SIMÓ. Que corri. (*Anantsen.*)
GILET. (*Enduhéntselen.*) Ho veurèm anit.

ACTE SEGON

La mateixa decoració.

ESCENA PRIMERA.

LLORENS, TUYAS, SOCÓS y homes del poble.

Al aixecarse 'l teló, estarán los homes dividits en dos grupos, un moventse per la part alta esquerra y fondo de la escena, figurant jugar á las botxas; y l' altre á la porta del hostal hon promourán grossa tabola, deixant sentir de tant en tant lot rasguetx d' una guitarra. Llorens, Tuyas y Socós, en conversa á la porta de ca 'l Vingut, los dos primers sentats, la derrera dreta com si no fes molt de sa arrivada.

LLORENS. Es això, ni més ni menos,
lo que ha pasat entre 'ls dos.
SOCÓS. Massa qu' es.
LLORENS. Ben cert qu' es massa.
SOCÓS. Y ara, que faig?
LLORENS. En Simó,
si 'l téu promès no 'l provoca,
no crech...
TUYAS. Es un tabalot
que sempre está pensantne una.
LLORENS. Mes per això es un bon noy.
SOCÓS. Tothom es bò fins al dia
que 's torna dolent...
TUYAS. Tens rahó.
SOCÓS. Y jo, Llorens, á seus franca,
vos diré que no 'm fa goig.

Sé qu' es de broma, que gosa
movent embolich per tot,
que postureja á las vellas,
qu' engeloseix als minyons,
que fa l' aleta á las viudas,
y á tota dona l' amor;
però aquesta broma d' ara
creguèu que no es de bons cors,
perque, si á n' ell lo fa riure,
á mí m' ha costat bons plors,
y encara la fí que tinga
Deu la sab.

TUYAS. Vaja, Socós,
no t' alarmis.

SOCÓS. Oh, m' agradas;
si 't trovésses al meu lloch,
potser tu...

LLORENS. Crèume, sosségat;
jo se prou qui es en Simó.
Figúrat que ab lo seu pare
vam perseguir la facció,
y ell va neixer quan anavam
seguint terra á tomballons.

TUYAS. Vèt' aquí perque es tan ximple.

LLORENS. De petit, va ser pastor;
be, rabadá. (*Corretjintse.*) Al espigarse,
van posarlo postilló,
va passá' uns anys á Manresa
y en torná tot fet un hom,
ab quatre parells de duros,
tartana y cavall dels bons,
y may d' ell he sentit dirne
res de mal.

SOCÓS. (*A Tuyas.*) ¿Y tu?

TUYAS. (*Després de una xica pausa.*) Tampoch,
y això que ab lo Vingut tenen
amistat de temps.

SOCÓS. Prou, prou,
però 'l Vingut no ha de dirte
á tu 'l que pugan los dos...

TUYAS. Ah, es molt cert!

LLORENS. Veurèu: los joves
son joves aquí y per tot,
però, se sab per ventura
cap malafeta al Simó?
Bromas, grescas y tabolas,
això demanèune, prou,
però del demés... Be, vaja,
lo qu' es d' ell ja te 'n responch;
á 'n Gilet faré per veure
lo sermonaré de bò...

SOCÓS. Y 'l convencerèu?
LLORENS. M' ho penso.
TUYAS. No veus que ja té tant mon.
Jo crech que, á portar corona,
lo pendriau per rector,
perque ell fa sermons, casoris,
dona consells á tothom,
y 'l qu' es més bo que no cobra.
LLORENS. Això tu no ho sabs.
TUYAS. Be prou
que 's veu: per poch que us paguessen,
á n' á la edat á que sou,
tindriau ja més pessetas
que cabells aquesta y jo.
LLORENS. Y que 't pensas tu que 's paga
tot ab pessetas al mon?
SOCÓS. Jo no us ne daré ni una.
LLORENS. Y 'm pagarás?
SOCÓS. (*Estrenyentli la má.*) De tot cor.
LLORENS. No ho veus? aquesta es la paga
que jo prefereixo á tot. (*Alsantse.*)
SOCÓS. Bé, Llorens, jo ara voldria
que á casa de tot això
no 'n sapiguessin ni gota.
LLORENS. Déixátho, corre', Socós.
SOCÓS Perque heu de saber que á casa
ja 'm van fer fe' un predicot
pel vicari y poch se pensa
en Gilet que la Socós
á no estar per ell tan ferma,
aniria ab lo cap moix,
d' aucell aixalat vestida,
sense monyo y sense cos,
y potser, ara com ara,
fora ja tota una sor
ab veu d' orga encostipada,
y cap altra distracció
que fer cabretas de llana,
confituras y metons.
TUYAS. Ja m' hauria agradat serhi.
LLORENS. Ja, ja, ja! (*Rihent.*)
SOCÓS. Com que 'l sermó
no 's feya per tu! .. Va dirme
més llatinorums! de noms
de Sants va dirne una llista!
pero això sí, ni un sol cop
á Sant Gilet va retreure,
com si ni existís tampoch.
LLORENS. Caratsos, per un vicari
ja 'm sembla un oblit prou gros.
TUYAS. Vaja, vaja, anèu á veure

si troveu l' amant gelós. *(Mitg rihent.)*

LLORENS. Tuyas, no 't burlis. *(Ab carinyo.)*

TUYAS. No 'm burlo,
ja estich curada del tot.

LLORENS. Fins d' aquí á quan?

TUYAS. D' aquí á sempre.

LLORENS. No ho escursaré pas jo.
Vaja, d' aquí á la tornada.

TUYAS. Adeussiau. *(Las donas entran á casa.)*

ESCENA II.

LLORENS, SIMÓ, TON, FÉLIX, homes y donas.

LLORENS. Las ilusions
un cop perdudas, no tornan
maymés al niu del amor,
y una y altra á punt de pèrdrelas
están ja. Vejam si 'l vol
puch jo retardalshi uns dias,
per acontentar las dos.
Ola, ola! ja fem correr
las botxas?

TON. Que farèm, donchs?

LLORENS. Com heu arribat suara.

FELIX Això no 'ns creyeu molts forts?

LLORENS. Ja sé que no porteu sobre
lo feix d' anys que hi porto jo.

FELIX. S' ha de aprofitar l' estona.

TON. Oh, sí, que tant tost ja es fosch.

SIMÓ. Ademés, com de diumenges
l' any n' es pobre.

LLORENS. Que dius, boig.

SIMÓ. Potser no sabeu encara
perque l' any ne té tan pochs?...

LLORENS. Bò, bò, bò! alguna gatada.

(Los minyons que jugavan paran lo joch per escoltar á Simó.)

SIMÓ. No es gatada. Deu un jorn
va fer lo sol y la llua
y 'ls ullets de la Socós.

LLORENS. Tu, de la Socós...

SIMÓ. Be, vaja,
los ulls de la Socós no;
va fe' estels y va fe' gruas
ab cua y tirons de foch.
Després ab mars y montanyas,
com qui res fá, pastá 'l mon;
va fe *mifts (Sonido ab que se incita als aucells á cantar.)*
al altre dia,

y van cantá' aucells per tot;
creá peixos, boscos, herbas,
bestias, al home, y un cop
tingué enllestida la feyna,
—Xarrich! va cridá' un xicot
que ab las plomas de sas alas
sempre estava fent gargots,
vèyas, escríu: Parenostrich
que fa Dios Nuestro Señor.
Habrán seis dias de fiesta
y uno no, perque tothom
celebri aquellos seis dias
que m' ha costat de fe' 'l mon,
y 'l dia que jo descansi
trasquin ells.—Bò, fa 'l xicot,
després que Deu va firmarho.
—Que hi há?—Qu' he fet un bunyol:
per cada dia de festa
n' he posat sis que no ho son.
—Si que l' has feta ben bona.
—Y bueno, fèmho de nou.
—No pot ser, que tich la firma,
y Deu no s' erra ni un cop.
Quedi aixís.

FELIX. Poseu canalla
aprenents massa dejorn.

LLORENS. Bò, bò, bò! ..

SIMÓ. No ho voleu creure?
son cosas del altre mon
que totas semblan mentida
perque no ho veyem d'aprop.

LLORENS. Lo que jo may podré creure
que sigas tan pillastró
com semblas.

(*Estirantlo á un cantó lluny dels demés que tornan á jugar.*)

SIMÓ. Donchs á mi 'm passa
lo mateix.

LLORENS. Dígam, Simó;
si 'l Gilet no ve á buscarte,
pensas provocarlo?

SIMÓ. No.

LLORENS. Si faig que amich se 't presente,
lo desayrarás?

SIMÓ. Tampoch.
Jo, Llorens, may he dut odi
á 'n ell ni á ningú; tan sols
he volgut fe' una brometa,
y res més.

LLORENS. Donchs, bueno, això
vuy veure jo d' arreglarho,

perque á serte franch, me dol
que per una tontería
hi haja un disgust.

SIMÓ. Això no;
es dir, per mí. Ni 'm recordo
ja del que m' ha dit tampoch.

LLORENS. Ja veurás, per arreglarho,
anirèm á fe' un arrós
al riu.

SIMÓ. Ostia, ja m' agrada;
allí hi podeu venir vos.

LLORENS. Perxò ho dich.

SIMÓ. Donchs, de part meva,
á 'n Gilet y la Socós,
diguèulos que no volía
ofèndrels... y s' acabó.

LLORENS. Però no tornis á 'n ella
á dirli....

SIMÓ. Encendré foch nou.
A ca 'l Ségols hi há una mossa
que sembla un tambor major,
y li oferiré la ditxa
que ara nego á la Socós.

LLORENS. Sens dupte deurias neixer
per carnestoltas.

SIMÓ. (*Ab énfassis comich.*) Sí, prou.
Quan faig anys, surten los nanos,
lo metje fa ballar l' ou
á la plassa, y moltas voltas
creman un castell de fochs.

LLORENS. Be, tant se val; perxò sempre
estás de festa major.
Vaja, adeu, me 'n vaig á veure
si demá estarèm d' arrós.

SIMÓ. Sí, sí, anèu: (*Apart.*) Y jo ab la Tuyas
veuré si us lo trech del foch.

ESCENA III.

SIMÓ, FÉLIX, TON, RAMON, y JOAN.

Félix y Ton disputarán al fondo desde 'l acabament de la escena anterior.

SIMÓ. Vaja, la cosa 's presenta
com millor no puga anar.
Ara ja no més me falta
un pretest per allunyar
al Vingut de casa seva
aquesta nit;... molt será

que no 'l trovi... Ala, barrína,
Simó, barrína... ¿Que hi há
que crideu tant?

Als que disputavan al fondo que haurán anat acostantse.

TON. Que ha d' haverhi!
en Fèlix que s' ha empenyat
en sostenir una cosa,
que per mi es un disbarat.

FELIX. Y bé, á tu podrá semblartho,
però per mí no n' es tant,
y 'm sembla que més de quatre
pensan com jo,

TON. (*Mirant si algú respon.*) Sí, ja va.

FELIX. Qui calla otorga.

TON. Qui calla
no diu res.

SIMÓ. Be, parlèu clar.
¿De que 's tracta?

TON. Del Llebreta
y 'l Vingut. Está empenyat
en que aquest guanyará sempre
lo tutti al altre.

FELIX. Y molt alt
que ho dich, perque tots ho sentin,
y m' hi jugo quatre rals.

SIMÓ. No seré jo qui te 'ls fie
si no 'ls tens.

RAMON. Prou arriscat
trovo l' un empenyo y l' altre.

JOAN. Ben cert.

SIMÓ. (*Apart.*) Me ve, ni pintat
aquest enredo. (*Alt.*) A mi 'm sembla
que ab tres horas de jugar,
per cada quatre, en Llebreta
tres partidas guanyará.

TON. Igual sostinch jo.

FELIX. Fins sembla
que no 'ls heu vist jugar may.

SIMÓ. Donchs jo, si no es que te 'n burlas,
creuré que estás somniant.

FELIX. Lo Vingut sembla que tinga
las cartas dintre del cap.

TON. Y en Llebreta que li digan
lo que l' altre jugará.

FELIX. May pert grans pedras.

TON. Y l' altre
sempre fa tuttis.

FELIX. Y tal!

SIMÓ. Plèga, Fèlix.

FELIX. Donchs, no plego.

SIMÓ. Lo Vingut es mon company,

però l' amistat no 'm cega
y poso contr' ell

RAMON. (*A Fèlix.*) Vaja, au,
acepta.

FELIX. L' altre diumenge
en sis horas de jugar,
no va perdre una partida.

SIMÓ. Això ho pots aná' á contar
á ca 'n Sarrias.

FELIX. Eps, no fassis
qu' ara 'ns tinguem d' enfadar;
jo ho vaig veure y no m' agrada
quedar embustero may.

SIMÓ. Donchs, vaja, si tens paraula,
no t' esgargamellis tant
y apostèm.

FELIX. Dotze ralassos
pel Vingut.

SIMÓ. Van dotze rals
pel Llebreta.
(*Posan los diners en mans de Ton.*)

TON. Qu' en tres horas
que juguin, ha de guanyar
lo Llebreta, dos partidas
per cada tres que 'n farán.

FELIX. Que no.

TON. Ja está dit.

SIMÓ. Vosaltres
sou testimonis; dels galls
d' en Fèlix vos ne convido
á tots á xerinolar.

FELIX. Si te de se' á costas mevas,
no crech que 'l vi us fassa mal.

SIMÓ. Veurèm.

TON. Lo Vingut arriva.

SIMÓ. (*Apart.*) Millor no 'm podia anar.

ESCENA IV.

Dits, VINGUT.

VINGUT. Que hi há? (*Veyent que se li di ayeixen.*)

SIMÓ. De tu 's tracta.

VINGUT. Esplícat.

SIMÓ. Ben senzill, ets desafiat.

VINGUT. Com s' enten?

SIMÓ. Tu y 'l Llebreta,
aquest vespre heu de jugar
per veure de jo y en Fèlix,

qui haurá de pagá' 'l vi blanch.
VINGUT Au, au; no estich per romansos.
FELIX. Vingut, no es broma.
TON. Formal.
VINGUT. Y bé, juguèusho vosaltres
y 'l que perdi pagará.
SIMÓ. Vaya una gracia. La posta
no es això.
VINGUT. Es qu' es tot un cas
que per uñ capritxo vostre
jo tinga d' aná' á jugar.
SIMÓ. Minyó, no fasses pregarte;
demá es festa y sabem ja
que t' agrada... y mira, afirmo
contra aquests, que no 'n sabs tant
com lo Llebreta
VINGUT Ah, tu posas
contra meu?
SIMÓ Qu' es un pecat
creure que 'l Llebreta 't guanya?
FELIX. Be, que dius?
SIMÓ, Que jugará.
VINGUT. Basta que ho digueu vosaltres.
A nit ja he retirat tart
y encara no llustrejava
que d' aquí se 'n hem anat;
un hom no es de ferro!
TON Vaja,
las escusas dels casats.
VINGUT Qué vols dir?
TON. Que haurán de dirte
lo tartrané' enfandillat.
VINGUT. Ah, sí, que la dona 'm mana.
TON. Ja veurás. jo no dich tant,
però 't tira.
VINGUT Quina cosa
has decoberta tan gran.
Si m' agrada y si la estimo,
casantmhi ho he dit ben clar,
y que per ella faria...
TON. Tu, tu, tu, tut! (*Burlantsen.*)
VINGUT. Cap sigrany!
Veurèm aquest lion fiero (*Als altres*)
quan se casi 'l que fará.
TON. Aniré dejorn á casa.
VINGUT. Y potser rentis los plats.
TON. Havent sopat á la nona.
VINGUT. L' ajudarás á escombrar,
á fe' 'l llit, mirarás l' olla,
la bugada que tal va,
y potser, si 'l cas arriba

te distregas tot bressant.
TON. Que parlas per esperiencia?
VINGUT. Ximple!
FELIX. Au, au, 'nèu á buscar
las donas y fassin rotllo,
que hi há sarau.
VINGUT. (*Volentsen anar.*) A nanná.
SIMÓ. (*Aturantlo*). Vaja, vína aquí, tanoca,
y sigas un cop formal.
VINGUT. Vès qui m' ho diu.
SIMÓ. (*Ab broma.*) Vols dos quartos
y acepta?
FELIX. Ja te 'ls pendrá.
TON. Si de jugá' ab lo Llebreta
se 'n mor de ganas.
SIMÓ. (*Dantli una moneda.*) Dos galls.
VINGUT. Vingan.
SIMÓ Ebs, tu, no fem cosas.
VINGUT. Vaig á beure (*Pels dos quartos*).
TON. (*Ab sorna.*) Noys, no 's val
á parlar més de la Tuyas,
si no aquest s' enfadará.
VINGUT. Escolti, don Ton manxeta,
fasolet enrabassat.
Jo soch un dels arrieros
que de mena van passant,
desd' Olesa á Barcelona
set horas no he trigat may;
ploga ò troni, nit ò dia,
com un llamp duch l' animal,
ell trotant, jo cridant sempre:
pelegrina, passa allá!
Ab la faixa á la cintura,
l' escura-dents al costat
y 'l xavo demunt l' orella
ben negre y recargolat,
que 'n vinga de gent, que surtin
á aturarme al camí ral;
si m' enfado... revatua...
pelegrina, passa allá!
No 'm mancan may quatre duros,
ni 'l bon humor perdo may,
ab fer l' ullet d' un cert modo
visch com un rey pels hostals;
las mossas, aixís que arribo,
tot en dayna ho fan anar,
però jo, fora la Tuyas,
pelegrina, passa allá!
La Tuyas, si val més pelas
que 'l convent de Monserrat,
es grassona, roja y fresca

com un planteret d' ensiam,
sos ulls fan vení' alegría,
sos llabis fan sedejar
y té un peu... visca la Tuyas!
pelegrina, passa allá!
Quan tinch la tartana al porxo
y he dat pinso al animal,
per mí no hi há bordegassa
al mon, ab qui milló' estar;
si algú se fixás en ella
un jorn y la malmirás,
si algú deixòs .. Deu me valga!
pelegrina, passa allá!
Gracia á Deu, puch envanirme
y dirho per tot ben alt,
que tinch la mello' tartrana,
que tinch lo melló' animal,
que tinch la méllor xicota
que al Vallès s' ha batejat,
y si algú ho dupta... xo, arri,
pelegrina, passa allá!

FELIX. Ansia!
RAMON. Bien!
JOAN. Renoy.
TON. Ja 'm caso.
VINGUT. Vaig á beure. (*Al hostal.*)
SIMÓ. (*Apart.*) Ay, ay, ay!...
com si ja no 'm fes vint cosas,
m' hi acaba d' empenye'.

ESCENA V.

Dits, LLORENS, GILET, TUYAS y SOCÓS.

Tuyas y Socós surten á la porta atretas per la gatzara que s' ha promogut, aplaudint á Vingut. Llorens y Gilet baixan del fondo.

LLORENS. (*Acompanyant á Gilet*). Ah! ah!
encara vos hi arreplego
y 'm ve bé, que 's va fent tart.
TUYAS. Qué passa?
FELIX. No res, Tuyetas.
GILET. Crech que tot se haurá arreglat. (*A Socós.*)
SOCÓS. Me 'n alegro.
LLORENS. De vosaltres
por dirse que ni há un cabás.
FELIX. El Vingut, que ha dit més cosas
de la Tuyas.
TUYAS. Prou.

TON. Formal.
FELIX. Totas grossas y bonicas.
TUYAS Fuig d' aquí.
TON. Sí, tu, nyau, nyau,
te l' enmenas pel teu compte
com un anyell casolá.
SOCÓS. Y qué vols dir? si jo 'm caso...
TON. Si tu 't casas, que farás?
SOCÓS. Quan lo marit entre á casa,
miraré quin posat fá
y si veig que arriba alegre,
ánsia Socós, á cantar;
y cantare unas corrandas
que un cert minyó d' aquí fá,
y que pel cas, de memoria
estich aprenent temps há.
Si vé així motxo y no 'm mira
y s' assenta y no 'm fa cas,
acostantmhi tota trista
li dire: Qué t' ha passat,
marit meu? ¿Qué t' engunía?
Mira que 'm farás plorar,
y una casada que plora
dona molt que murmurar.—
Si té ganas d' aná' á fora,
li gorniré l' esmorsá;
si vol passejar, tot d' una
me li penjaré del bras;
per si té set, la porrona
li deixaré sempre á má;
guardaré, si es guitarrista,
en un recó de calaix.
unas cordas de repuesto
per quan se pugan trencar,
y en fí, faré tot quant puga
perque no s' enfadi may;
y si algun cop se m' enfada. .
l' aniré á desenfadar.
FELIX. Y digas: ¿com pensas ferho
per lograrho?
SOCÓS. D' aquest cas
no me 'n he informat encara,
pro. . ja ho sabré si á Deu plau.
FELIX. Molt bé!
TON.. Reflich!
LLORENS. (*A Félix.*) Qué te 'n sembla?
FELIX. Gilet!
LLORENS. Ey! veniu. (*Cridant al minyons.*)
FELIX. Qué hi há?
LLOTENS. Faig sabè' á tota la colla
dels tabolers, que demá

se vá á fer una arrossada
á ca'n...

TUYAS. Padrí... (*Estirantli lo jech.*)

LLORENS. Calla, á ca 'n...

TUYAS. Però... (*Repetint 'l joch.*)

Tuyas que no voldria se 'n anés lo Vinyut á fora, deixantla un altre dia sola, se veu contrariada por lo seu padrí al invitar los minyons á una arrossada; mes al compendre que ella també hi anirá, y que per lo tant no passará 'l dia separada del marit, muda en alegría tant tost infantil, lo primitiu disgust.

LLORENS. A ca 'n Bruquetas.

TON. (*Tirant la barretina en l' ayre.*) Viva!

LLORENS. Pera celebrar las paus.
entre en Gilet y en Simó.

FELIX. Me 'n alegro.

LLORENS. Que al devant
de tots, prometen desd' ara
ser com eran bons companys.
¿Oy, que si?

SIMÓ. Per mí, com sempre.

GILET. Y jo igual. (*Dantse las mans ab Simó.*)

TON. ¿Quí pagará? (*A Llorens.*)

LLORENS. Tu.

TON. ¿Jo? (*Sorprès.*)

LLORENS. Sí; tu, minyó, pagas
l' arròs. En Simó la carn
de ploma. En Gilet hi posa
las costellas. Jo 'l ví.

VINGUT. (*Baixant del fondo.*) Avant.
Si vos hi veniu, jo pago
las postras.

LLORENS. Queda aceptat.
La Socós y la Tuyetas
se cuydan de fe' 'l dinar

TUYAS. Que diheu ¿qu' hem de venirhi?

LLORENS. Ah, no, si us voleu quedar.....

SIMÓ. Ay, ay, ay! hi venen donas
y jo no n' hi tindré cap!

LLORENS. Simó... (*Volent dir: cuydado.*)

VINGUT. (*A Tuyas.*) Qué tal! (*Tocantla ab lo bras.*)

TUYAS. (*Satisfeta.*) Fuig, ximplici.

VINGUT Qué vols quedarte?

TUYAS. Sí, pam!

SIMÓ. Qui sab una bona mossa
que 's vulga deixá' estimar
d' un minyó que té per darli
un cor com de catedral?

LLORENS. (*A Simó.*) Tabalot. Noys, se fa vespre
(*Als altres.*)
(*Se fa fosch.*) y tinch d' anar á sopar.

TON Ey, no; no 'ns deixeu sens dirnos
á quin' hora hem de marxar.
LLORENS. Tens rahó, noy: á sis horas.
TON. Está bé.
LLORENS. (*Anantsen.*) D' aquí á demá.
TUYAS. Padrí, si voleu quedarvos
á sopá' aquí?
LLORENS. Es massa tart.
VINGUT. Jo, ja ho sabeu, no vos prego.
LLORENS. Vaja, vaja, feu bondat. (*Acariciant la Tuyas.*)
y 'ls moros lluny de la costa. (*A Vingut.*)
TUYAS. No tingueu por. (*Acompanyantlo un xich.*)
VINGUT. Adeussiau.
GILET. Adeu, tita (*A Socós que se 'n va ab Llorens*)
SOCÓS. Vès que vingas.
GILET. Vaya si vindré.
SOCÓS. Veyam.

ESCENA VI.

TUYAS, VINGUT, SIMÓ, FELIX, TON, GILET, homes y donas.

SIMÓ. Vèus' aquí un vell campetxano
com pochs se 'n pugan trovar.
FELIX. Es trempat y molt bon home.
GILET. Perque us pénseu que vindrá?
Per jo y aquest.
VINGUT. No cal dirse.
SIMÓ. Com que 'l home sab temps há
com aquest se pren las cosas.
GILET. Igual que tu com las fas.
SIMÓ. Fuig, home.
VINGUT. Qu' hem de tornarhi.
SIMÓ. Fins vuy deixarme amohinar
pel guitarró tot lo dia;
vès si 'n tinch ganas.
GILET. Demá
no penso durla.
SIMÓ. Miracle!
però, que has de dur! ja hi caych;
com que hi vindrá la minyona,
te distreurás festejant.
GILET. Y molt cert.
SIMÓ. No ho desaprovo:
lo qu' es á mí me doldrá
que no 'n vinga una sobrera.
Noyas, no 'n sabriau cap?
(*A Tuyas*) Per poch que á tu se t' assemble,
dono estrenas.

TUYAS. Això ray,
fas fe' una crida pel nunci.
SIMÓ. Ja 'n parlarèm.
TUYAS. Vès que 'm fa
això á mí.
VINGUT. (*Anant á entrar.*) Noys, á més veure.
TON. Després de sopá', al hostal.
SIMÓ. (*A Vingut.*) Ah sí, tu, no t' entretingas.
FELIX. Jo no tardaré ni un quart.

ESCENA VIII.

VINGUT, luego TUYAS.

Tuyas ha entrat á casa pensant ser seguida del Vingut, lo qual s' ha aturat al recordarli 'ls companys que tenia d' anar al hostal. Vista sa tardansa en entrar, torna á surtir Tuyas á veure en que se entreté, quedantse parada uns curts moments á la porta.

VINGUT. Vèt' aquí que ara tindré
un altre xich de tabola,
perque á nit altre cop sola
á la dona deixaré.
No hi he pensat y 'm sab mal
perque tornará á cremarse,
mes, que hi farèm? conformarse;
per aná' un xich al hostal,
deixo potser d' estimarla
com se mereix? Deu me 'n guart!. .
ba, avuy no vindré tant tart,
avuy no faré esperarla
tant com ahí y ademés,
en surtint d' aquest apuro,
no torno al hostal, ho juro.
á passá' un nit may més.
TUYAS. ¿Qué fas aquí? ¿Que barrinas
que no entras?
VINGUT. No res.
TUYAS. Ja va;
alguna cosa hi haurá,
Vingut, quan així t' amohinas.
VINGUT. No, ximpleta, no hi há res;
es á dir, no val la pena
lo que hi há... No puch fe' esmena. (*Mitg rihent.*)
TUYAS. Ja hi tornem?
VINGUT. Un cop no més.
TUYAS. Donchs, es cert!
VINGUT. Per compromís
tinch de jugá' una estoneta

aquest vespre, ab lo Llebreta.

TUYAS. Vaja, Vingut.

VINGUT. Es precís,
m' han compromès; per no fer
un mal paper he aceptat,
però mírat: he jurat
que aquest vespre es lo derrer
de vení' amunt de las dèu.

TUYAS. Jurarho!.. ba, ba, Vingut,
á la fí, m' has convensut
de lo que val l' amor teu.
Quan desseguit que la esmena
promets, com ara fa poch,
ja 'm deixas per torná' al joch,
sens darten gota de pena,
es per demés pretenir
que 't crega y que res responga;
que cada qual se componga
com vulga,... y res...
(*Volent fer lo cor fort y plorant á l' hora.*)

VINGUT. (*Dominan'se.*) Qué vols dir!

TUYAS. Que en va tas protestas fás.
Que no puch seguir d' est modo,
perque al fí d' un incomodo
ab ma vida acabarás.

VINGUT. Qué 't dire!...

TUYAS. No digas res,
perque tampoch te creuría.
Ay, Deu meu, si una podía
jugar dos cops!

VINGUT. Si 's pogués,
vols dir Tuyas que per tu?..
vaja, no, no vull que ho diguis,
perque á la fí no m' obliguis
á fe' 'l que no fa ningú.
¿Creus que no mereixo ja
viurer en ta companyia?..
si tu ho vols, en fentse dia
per mí... ja te 'n pots aná'.
No vull que 's crega la gent
que m' he tornat un tirano,
que 't martiriso y 't mano
callá, y sufrir lo torment.
Mes si 'm veus fe' un disbarat,
si 'm veus arribá' á un mal fí,
pensa que per 'quest camí
no més tu m' hi haurás portat.
Tuyas, Tuyas, del teu cor
més bondat jo n' esperava!
Vésten, perque si acabava
la paciencia,.. per favor

vésten d' aquí!... Quan daría
perque un qualsevol passés
y de ma pena 's burlés!
Deu del cel... ¡lo mataría!

TUYAS. Vingut, Vingut. (*Volentlo calmar.*)

VINGUT. (*Apartántsela d' una arrabolada.*) Ves!

Durant la relació anterior manifesta Vingut la lluyta que en ell sostenen lo carinyo que porta á sa muller y la rabia que 'l sorpren al veures d' aquesta despreciat fins al estrem de que 's penedeix d' haverlo pres per marit; mes al notar lo sentiment de Tuyas quan tan violentment se l' allunya, lo carinyo torna á dominar al furor y 'l guanya l' entendriment.

TUYAS. (*Sentantse ab lo devantal als ulls.*) Deu meu!
(*Pausa.*)

Vingut després de contemplarla una estona sens dir cap paraula, va acostántseli poch á poch fins á treureli las mans y 'l devantal dels ulls.

VINGUT. Encara ploras?... acaba.

TUYAS. Si percás no t' estimava,
ploraria?

VINGUT. Massa 's veu,
però... ¿Perque fas això?
¿Y es vritat que 'm deixarias!...

TUYAS. ¡Si llegir ara podias (*Enternida.*)
en mon cor!... Sempre soch jo
qui promou.... no soch dolenta,
mes hi há un impuls que m' obliga
á temer.

VINGUT. Es que fatiga
no vèuret ni un jorn contenta.

TUYAS. Contenta?... com tu n' estessis,
quin altre goig jo voldria?
y ben content te creuria
si de mí no t' apartessis.

VINGUT. ¡Gelosa!

TUYAS. Gelosa, sí,
fins de l' ombra del teu cos,
que qui be estima, es gelós.

VINGUT. Tuyas, això es ho per dir.

TUYAS. Bé, 'm perdonas? T' he parlat
d' una manera molt lletja,
t' he fet dir cosas de heretje
que may havias pensat. (*Vingut fa 'l sério.*)
¿Oy que tu no m' aborreixes?
¿oy que m' estimas encara?
Vingut, no 'm jiris la cara
y condolte de mas queixas.
Gracia á Deu. (*Vingut li pren las mans.*)

VINGUT. Gracia á Deu, sí:
però ja t' he perdonada

avuy un' altra vegada,
y no podem seguí' així.
Tu, 'ts creus que 'm fas gens de bé
ab tas eternas quimeras?
quan ploras y 't desesperas...

TUYAS. Sufreixes tu ab mí també!

VINGUT. Judica. Jo, á dir vritat,
al vèuret enquimerada,
fujo més de una vegada
perque 'm dol.

TUYAS. Res, s' acabat,
digas que 'm perdonas, y
véste á distreure una estona,
però dígasho.-

VINGUT. Sí, dona,
com podria no se' així!
Per més que 't cregas ser tu
qui dels dos estima més,
si jo mostrarte pogués
lo meu cor, més que segú'
que 'l teu cap no posaria
en dupte 'l carinyo méu,
perque tu jutjas pel teu
y en lo teu hi há gelosía.

TUYAS. Qui es que estima y no es gelós?

VINGUT. Jo, que sens fe' 'l que tu fas,
si may algú 's propassás
ab tu, per tant poch que fos,
¡llamp del cel! com no 'm matés
primé' á mí, l' escorxaría! (*Forsa.*)

TUYAS. Valgam la Verge María!

VINGUT. Y 'l ser gelós no sé 'l qu' es. (*Naturalitat.*)

TUYAS. Jo 'm creya...

VINGUT. Tu ets una tana
que encara no has vist lo mon
pr' un forat.

TUYAS. ¿Sabs quantas son?
que anèm á matar la gana.

VINGUT Després surtiré, y demá
á punta de día á fora.

TUYAS. No retiris á deshora
que haurèm de matinejá'.

VINGUT. Avuy, per la despedida,
vindré sobre mitja nit.

TUYAS. ¿Y demá?

VINGUT. A sopar y al llit.

TUYAS. ¿Será vritat la mentida?

VINGUT. Anèm á sopar, anèm.
(*Prenentla del bras y fentli una postura.*)

TUYAS. Vèt' aquí l' ardit dels homes;
quatre cosas, quatre bromas..

VINGUT. Tot menjant ne parlarèm.
Sápigas sols entretant
que si ara á solter tornava
y un' altra Tuyas trovava,
m' hi casaria al instant.

ESCENA VIII.

SIMÓ.

Simó baixa del fondo, mentres Vingut y Tuyas van entrant á casa seva, y s' atura uns moments á contemplarlos desde la porta.

Segons la cosa 's presenta,
quasi ja puch dir que 'm topa.
La sort me va vent en popa;
ella enganyada y contenta,
també ell content y enganyat,
la posta ben empenyada;
ella per 'na' á la arrossada
voldrá retirá' aviat:
Ja! ja! ja!... Jugan y riuhen. (*Mirant dins.*)
Vaja, no 's pot voler més;
mes, si la clau no deixés
sota la porta com diuhen?
Res perdut, esperarèm
una ocasió més propicia;
com no es xicot de malicia,
un nou parany li estendrèm
y paf... De tota manera
sent qui son y volent jo,
no faltará una ocasió
de xarpal á la ratera.
Respecte d' ella, aquí al mon
quan lo primé' pas se torsa,
prou la prudencia s' esforsa
per fernos doná' 'l segon.
Y que 'm tinch d' aprofitá'
si logro tanta ventura,
perque millor hermosura
en tot lo Vallès no hi há.
Tan bonica, tan xamosa,
tan joveneta y alegre,
fresqueta de galtas, negre
la cabellera abundosa;
com un lliri lo cosset,
llabi de coral, bufó
lo peu... vaja sí, Simó,
ben fet está lo que has fet.

Y si la sort ve á ajudarme
per dur á terme la empresa,
aquesta será la proesa
de que més puga alabarme.
Mes, ebs, bromejem que venen
y pel que sucseir pogués,
es del cas aferrals més
á la opinió en que 'm tenen.

ESCENA IX.

SIMÓ, VINGUT y TUYAS.

TUYAS. Té, pren lo gech. (*Allargantli.*)
VINGUT Sí, qu' encara
las nits son frescas.
SIMÓ. (*Acostantshi*) Qué tal!
heu sopat?
TUYAS. Sí. (*Arreglant lo gech á Vingut.*)
SIMÓ. Ménos mal,
que ja era hora.
VINGUT. 'N surtim ara.
TUYAS. Y tu també ets de la colla
dels del hostal?
SIMÓ. Que hi farás;
en 'quest mon avuy t' hi estás
y demá, minyona, á l' olla.
TUYAS. No es mala escusa.
SIMÓ. Veurás,
jo no tinch res á que atendre,
ni cap Tuyas s' ha d' ofendre
del que dich ni del que fas.
VINGUT. Tu, bunyol! (*Fent per contenirlo.*)
SIMÓ. (*Picarescament.*) Si jo tingués
una Tuyetas bufona,
alegre y bona minyona. .
VINGUT. Qu' entabanarse deixés.
(*Volentli jirar la conversa.*)
SIMÓ. No, això no; la vritat pura,
ab molt més gust m' estaría
en la seva companyía
que al hostal.
VINGUT. Qu' ets criatura!
TUYAS. Déixal dir.
VINGUT. Sí, tens rahó,
y que acabi d' embullá'
lo marro.
SIMÓ. Encara 's dirá
que no correu bé.

VINGUT. Això no;
més satisfets del qu' estem
fora en va ja 'l demanarho.
SIMÓ. Com no tinch, donchs, de envejaho!
oy, teta?
VINGUT. (*Agafantlo pel bras*) Be, anèm, anèm.
Tu vésten á dormí' y déixa (*A Tuyas.*)
la clau á sota la porta.
Demá estaria mitg morta (*A Simó enduhentsel.*)
de son, si no ho fes.

Simó arrastra al Vingut fins á vora la Tuyas, á la que dirigeix la paraula tot bromejant. Vingut al últim se 'l té d' endur tant tost á empentas, per sortir de la situació violenta en que sas paraulas lo posan.

SIMÓ. Y 's queixa
de la dona!
VINGUT. Ala, animal.
SIMÓ. Jo no sé pas qui n' es més.
VINGUT. Arri!
SIMÓ. Xo! noy, si tingués
una Tuyas!
(*Jirantse á mirar á la Tuyas mentre Vingut se 'l endú.*)
TUYAS. Vés, tabal.
(*Vingut y Simó entran al hostal.*)

ESCENA X.

TUYAS.

Si no 'l conegués á fons,
ab tanta manyagaría
quasi sospitá' 'm faria
de las sevas intencions.
Y á fè que ben meditat,
me mira d' una manera
y 'm parla ab tanta fal-lera
d' això... de fidelitat.....
Però, ca! tot quan m' ha dit
no es res més que pura broma;
no obstant, á se' jo 'l meu home
no 'm faria bon profit.
Però, jo soch tant gelosa
y ell n' es tan poch!... ja á sabè',
ell sab que may li faré
cap tort ni cap mala cosa.
Tan de bo que tant segura
pogués estarne jo d' ell!
solter si qu' era un anyell,
ara, qui sab 'hont pastura!

Que hi farèm! es la planeta;
però si jo descubría
que un altra dona 'm prenía
lo seu carinyo, pobreta,
pobre d' ella! li arrancava
lo blanch dels ulls y molt més...
á la dona que 'm prengués
lo meu Vingut... la matava!
Oh, y que no podría pas
agafarme la justicia
perque no fora malicia
matá' á un altre en semblant cas.
No ho fora, perque ella á mí
més que la vida 'm pendría;
pobre de mí! que faría
sense 'l Vingut, sens tení'
qui carinyós quan sospiro
corresponga al meu amor! ..
Jo crech que dech tení' 'l cor
aquí dalt, (*Al cap.*) y que deliro.

Tuyas posa la clau al pany, entra, tanca y se la sent treure la clau. Simó surt del hostal, travessa 'l fondo y baixa arrambat per las casas de la dreta, fins al llindar de ca 'l Vingut, escoltant com la Tuyas tanca y deixa la clau sota la porta. Després s' entorna corrents al hostal, al moment d' apareixer pel fondo Ton y Gilet, aquest ab la guitarra.

ESCENA XI.

SIMÓ.

Bueno, ja ha tancat la porta,
gira la clau, l' ha deixada
á terra.., quina jugada
si 'l diable no se l' emporta!

ESCENA XII.

TON, GILET, després SIMÓ.

TON. ¿H s vist? un home corrent.
GILET. Y que 'm sembla que venia
de ca 'l Viugut.
TON. Si seria?...
vaja sí, ben be 's compren.
GILET. Vols dir qu' era ell?
TON. Está clar;

per poguer jugá' una estona,
quan s' haurá adormit la dona,
guilla noy.

GILET. Mes, y al tornar?

TON. Fará muxoni y al llit.

GILET. Y si ella se despertava?

TON. Res, li dirá que somniava
y al punt fará l' adormit.

GILET. Vaja, lo tenir la dona
gelosa deu se' un tropell.

TON. Deu te 'n guart de la sort d' ell.

GILET. Si que la faria bona,
á mi que m' agrada tant
surtí' á tocá' alguna cosa;
mes la Socós no es gelosa.

TON. Ja se 'n anirá tornant.

GILET. Bona pessa 's posaria
al taler. Be, vens ò no?
vaig á cantá' una cansó
treta d' ahí.

TON. Un altre dia.

SIMÓ. Ola, minyons. (*Surtint.*)

TON. ¿No ho saps pas?

SIMÓ. Segons que siga ..

TON. 'L Vingut,
que ha fugit.

GILET. S' ha escorregut
de casa, com si amagás
ser vist d' algú.

TON. De la dona,
ja 's pot dir clar, tant se val.

SIMÓ. Ara ha arrivat al hostal.

GILET. Y si no fa cap estona.

SIMÓ. (*Apart.*) M' han vist y m' han pres per ell.
(*Alt.*) Lo de sempre, haurá fugit
axís qu' ella s' ha adormit.
No 's sent res. (*Escoltant per la porta*)

GILET. Ja n' hi há un farsell
d' haver d' aná, ab l' ay al cos
com un lladre escabullinte.

TON. Ja veus la cosa com pinta.

GILET. Va, que ningú 's casi, dos.

TON. (*A Simó.*) Aquest Gilet sempre veu
la dona com se li antoixa.
Noya, fa la gata moixa. (*A Gilet.*)
casada, fa marrameu!
(*Fent l' acció d' esgarrapar.*)

GILET. Vaja, salut y d' allò
que l' asunto no me agrada.

TON. Vès que per la enamorada
no 't cayga 'l gargamelló.

ESCENA XIII.

TON y SIMÓ.

TON. Qu' entrem á dins? (*Signant al hostal.*)
SIMÓ. (*Aturantlo.*) Un instant.
(*Apart.*) Segur que ja está dormida
y ara l' ocasió 'm convida.
(*Alt*) Fent lo primer tutti están.
Segons me sembla, 'l Llebreta
avuy no está gayre fí
y 'm podria ben succehí'
que perdés d' aquesta feta.
Lo Vingut está afinat,
no arrisca ni una figura
y fa basas que si dura
una estona, ja ha acabat.
TON. Donchs, pagas.
SIMÓ. Això no encara:
potser d' aquí una estoneta
cambíe tot, y 'l Llebreta
recuperi 'l que pert ara.
Quan poso per ell, ho poso
ab entera convicció
y... m' has de fe' un favor.
TON. ¿Jo?
SIMÓ. No 'm neguis lo que 't proposo.
TON. Esplícat.
SIMÓ. Tinch d' arrivar,
deixant lo joch ab molt gréu,
á casa del padrí meu,
ò demá m' haig de quedar
sens venir á l' arrossada.
TON. No, això no.
SIMÓ. Donchs per vení',
m' haurias de sustituhí'
mentres duri la jugada.
TON. M' hi convinch.
SIMÓ. No has de fer més
que animar sempre al Llebreta;
si pert, una altra pesseta
posa per ell, dos y tres.
Juga per mí y no cedeixis
fins al cap de dugas horas,
si encara va mal llavoras
paga; però, noy, no 'ls deixis
la partida abandoná'
fins tot lo més tart que 's puga;

jo sé que si 'l Vingut juga
dugas horas, perderá.

TON. Entesos.

SIMÓ. Sempre á partit
del Llebreta per mi posa,
y si guanyo, alguna cosa
hi haurá per tu de profit.

TON. Vaja, no t' espliquis més;
víngan galls. (*Parant la má.*)

SIMÓ. (*Dantli diners.*) Galls y catxassa.

TON. Donchs, ja hi soch.

Ton se 'n va al hostal tot satisfet. Simó se cerciora de que está sol y després de treure la clau de sota la porta de ca 'l Vingut, obra, entra y torna á tancar per dins, mentres se senten al hostal las riallas dels que jugan y beuhen y al lluny la guitarra de 'l Gilet qu' está fent una cantada á la seva promesa.

SIMÓ. Franca es la plassa.

Quan té la clau á la ma, escolta á un cantó y altre y després entra y tanca ab rapidesa

(*Per Gilet*) Canta. (*Pels del hostal.*) Riuhen. Ben meva es!

ACTE TERCER

La mateixa decoració.

ESCENA PRIMERA.

Es á la matinada. Las portas estarán totas tancadas y al aixecarse 'l teló se sentirá tocar la primera missa; apareixen després per l' ordre que se 'ls senyala la entrada

FELIX, TON, GILET y RAMON.

FELIX. (*Surtint.*) Vèt' aquí 'l que sempre passa:
—Ey, minyons, no 'us adormiu,
demá á trench d' auba 'l cap viu.—
me llevo, me 'n vinch á plassa,
y 'm trovo sol com si res
no haguessam tots convingut.
Vamos, hauré ben perdut
un' hora de dormí', ò més.
Y á fè que á trovarme jo
al lloch d' aquests, no podria
(*Signa á ca 'l Vingut.*)
des que tocar sentiria
á missa ni fe' mitg só.
Però 'l Vingut, ben segú'
que ni á las tres s' ha dormit
y ara deurá estar rendit.

RAMON. (*Surtint.*) Vaja, ja ho he dit: ningú.

FELIX. ¿Que encara dorms, que no hi clissas?
Jo 'm penso se' algú'.

RAMON. Está clá';

ets tu. ¿Quin' hora será?
FELIX. Lo menos ja han dit tres missas.
RAMON. Be, seyèm.
FELIX. Veyam si encara
te tornarás á dormí';
mira, si 'm vols creure á mí,
réntat á grapats la cara.
RAMON. Sabs lo que hauría de fe'?
beure un trago.
FELIX. Obrir la boca
primer que 'ls ulls.
RAMON. Qu' ets tanoca;
ví en dejú sempre fa bé.
FELIX. Així ho diuhen.
RAMON. Que no tens
la botija per' quí vora?
FELIX. Jo pago l' arròs y fora,
lo ví 'l te de du' en Llorens.
RAMON. Llástima que trigui tant.
FELIX. Potse' es ell, que algú s' atansa.
RAMON. Al menos un hom' no 's cansa
si espera xarriquejant.
TON. Bon dia á tothom! (*Surtint*)
FELIX. Bon dia.
RAMON. Ja som tres.
TON. Si que som forsa.
FELIX. Avuy ni á las nou s' esmorsa.
RAMON. Y jo que ja dinaria.
TON. No fa pas tant que al hostal
encara 'l porró aixecavas.
RAMON. Y tu potser te 'l miravas.
TON. Jo no 'm queixo.
FELIX. Y be, que tal,
com ha acabat la funció?
quí ha guanyat?
TON. Lo Vingut.
FELIX. Home!
Donchs digas que de la broma
lo pagano es en Simó.
TON. Y que, noy, li haurá costat, (*Contant.*)
sí, set pessetas.
FELIX. Ell ray.
TON Això sí, no 's queixa may
per més que perdi.
RAMON. Es trempat.
TON. Ha vingut qu' era tardot,
y ell sol ha fet més tabola
que dotze
FELIX. ¿Y la xerinola?
RAMON. Sempre s' ha begut ab got.
FELIX. Fa dona.

RAMON. Be 'n fa una mica,
però també 's beu molt més.
FELIX. No es home, ni tampoch es
catalá, qui no xarrica.
TON. Donchs ara no 's podrá dí'
d' algú tocat del bolet,
qu' encara begui á galet?
FELIX. Això no es invent d' aqui.
Un cop, en una posada,
á beure 'm van convidá'
y lo gerro m' allargá
una vella arrossinada
qu' en mitg d' una munió
de gitanos y altra gent,
despatxava l' ayguardent,
si es qu' era ayguardent allò.
Jo, escrupulós y mirat,
sens beure anava á deixarlo,
quan m' adono, al agafarlo,
que 'l gerro era escarbotat.
Llavoras al escarbot
poso assedegat lo llabi,
quan, sens deixarme que acabi,
diu la vella pellingot:
—Veig que te igual afició
que jo, que bech per aquí....—
y aquella aygua 'm vá servi'
com d' una *arruá*, ò pitjó'.
TON y RAMON. Ja, ja ja! (*Rihent.*)
GILET. (*Surtint.*) Vaja, la cosa
no comensa malament.
FELIX. Ja som quatre.
RAMON. Valdament
fossem tots.
TON. L' home proposa
y la dona sempre embulla.
GILET. Potsé' han anat á comprar...
TON. Sí, just... tu no pots parlar
perque vas per la casulla.
GILET. Que vol dir!
TON. Qu' estás perdut,
que fas ayguas.
GILET. Tan de bò
que ningú 'n fes més que jo.
TON. Sí, vès, contempla al Vingut

ESCENA II.

Dits, VINGUT, després TUYAS.

FELIX. Muxoni, que surt.
VINGUT Bon dia.
¿Tothom ja es aquí?
TON. No encara.
VINGUT. Donchs á cercals.
FELIX. ¿Ara?
VINGUT. Ara.
si no, Deu sab quan seria
que surtiriam d' aquí.
Tu á casa de la xicota, (*A Gilet.*)
tu á cercar sens torvart' gota
á en Simó; jo á cal padrí.
FELIX. Y á la Tuyas, qui la crida?
VINGUT. Aquesta déixala estar,
quan siga hora de marxar
la veurás y ben guarnida.
No deixa de portar res
del que desitjarse puga.
RAMON. Donchs, digueu que de 'l que 's duga
tindrèm de tot?
VINGUT. Y molt més,
perque venen ab la colla
dos ángels enfandillats.
TON. Per vigilar als casats
y algú altre ficar á l' olla.
GILET. Y tu no 'n tindrás enveja?
TON. Aixís, aixís. (*Tuyas surt á la porta.*)
VINGUT. Au, minyons,
á buscar als toca-sons;
rompan filas, que clareja.
TUYAS. Hont aneu?
VINGUT. A cercá' algú
que s' ha adormit; ja tornem.
TUYAS. A veure si marxarèm
á mitg dia.
VINGUT. Ben segú'.

ESCENA III.

TUYAS.

Be que per mí, tan se val;
mentres vaja acompanyada
del home, la passejada

de cap modo 'm vindrá mal.
¿Pot desitjarse aquí al mon
res millor que anar á fora
y, ab aquell que 'ns enamora,
dinar á prop de una font?
Després que m' ha ben probat
que 'l d' anit fou compromís,
que vora meu es felís
com l' home més ben casat;
no 's pot demanar ja més
del marit. Pobre Vingut!
quan n' he duptat, he sigut
una ximple. Si 's pogués
comprar la felicitat,
quanta moneda 's daria
per la meva; en un sol dia
gosaré una eternitat.
Me sembla que al meu voltant
tot es bonich y tot riu,
com un aucell que del niu
desplega lo vol, cantant.
Trovo l' ayre alagador,
la matinada més bella,
y 'l clavell y la rosella
més encessos de color.
Per tot veig un no sé que,
sento una cosa dins mí
que desd' ara podré dir:
lo qu' es ser ditxós ja sé!

ESCENA IV.

TUYAS, SIMÓ.

SIMÓ. Ola, teta.
TUYAS. Ola, Simó,
y 'ls demés?
SIMÓ. Fan la passada
y al moment serán aquí.
¿Y tu?
TUYAS. Jo ja á punt de marxa.
SIMÓ. Que tal, encara no 'm sabs
cap mossa ab qui aparellarme?
TUYAS. Ay pobre de mí, que vols
que sápiga!
SIMÓ. De vegadas...
TUYAS. Que ho dius de debò?
SIMÓ. No veus
que no rich?

TUYAS. Vés, papanatas,
que 'l qu' es ahí 'm vas posar
de mal humor; va semblarme
que 'm feyas alguna broma
d' aquellas que surten caras.

SIMÓ. Vols dir, teta? Jo no 'm creya
que fosses tan delicada.
Al-capdevall, que vaig dirte?
qu' ets bonica y que m' agradas,
y es cosa que 'n conech molts
que ho creuhen com jo y s' ho callan.

TUYAS. En això son més prudents,
perque ab parlar de casadas
si té d' aná' ab peus de plom.

SIMÓ. Jo, noya, soch clar com l' aygua.
Si Deu dona á algú un pamet
que se 'n podría fe' estampas,
y qui 'l té no 'n fa cabal,
y se 'n enamora un altre,
¿quina cosa fará un hom'
com no siga festejarla?

TUYAS. Simó, vas equivocat,
lo Vingut y jo per ara
no'ns podem estimar més
del que 'ns estimem.

SIMÓ. M' agrada
la candidès ab que ho dius;
la cosas han de pensarse;
pots creure qu' estimas tu,
però lo que toca als altres....
penso que no has entrat may
al cor de ningú per ara.

TUYAS. Simó, 't vas enredant molt. (*Ab interés.*)

SIMÓ. Es que no sé lo que 'm passa
sempre qu' enrahono ab tu.
Si gosés, fins te robaba.

TUYAS. Donchs, noy, se fará precís
que 'm posi alerta y encara
que avisi al Vingut.

SIMÓ. Això
podría du' una desgracia.

TUYAS. Com s' enten?

SIMÓ. Que certas cosas
lo melló' es no publicarlas.

TUYAS. Cap sèva 'm fa coure 'ls ulls
y puch aná' ab la cara alta.

SIMÓ. Es cert, però aquell qu' estima
ab cap trencacolls repara,
y segons las cosas venen
molts miran, duptan y callan.

TUYAS. Sabs que 'm venen tentacions

fins d' escupirte á la cara!

SIMÓ. Mal fet, jo no 't vull cap mal.
No t' he dit moltas vegadas
que, á trovar un' altra Tuyas,
tot desseguit me casava?
No 't diu això clarament
qu' estimo, y á la estimada
has conegut may ningú
que li haja donat mal tracte?
Ay, Tuyas, si fos á fe'
no 'm passaría 'l que 'm passa.

TUYAS. Això si 't hagués volgut,
perque á conèixet com ara...

SIMÓ. Y que 't pensas que 'm coneixes?
si ni pots imaginarte
de lo que fora capás,
per mereixe' una paraula
de estimació dels teus llabis.
Tuyas, tu no sabs encara
tot lo que sento per tu,
tot lo qu' he fet per guanyarte
lo cor, y tot lo que tinch
per no renyí' ab la esperansa
de se' á la fí correspost
y al cel del amor llensarme.

TUYAS Que veus á galet, Simó!
Podrás, esplotant las flacas
del Vingut, perque 'l coneixes,
quan vulgas martirisarme;
mes, ferme cedir á mí
á aquesta passió tan baixa,
qu' hasta y tot m' avergonyeix
sols de habèrtela inspirada,
això no t' ho cregas may,
d' això pèrden l' esperansa,
perque desd' ara entre 'ls dos
quant hi ha hagut te d' acabarse.

SIMÓ. Tuyas, crèu, déixat convencer.

TUYAS. Vésten ò be 'm fico á casa.

SIMÓ. Si 'm cridas me 'n aniré,
si no... Ey! (*Cridantla al anarse á retirar.*)

TUYAS. Ni una paraula.

SIMÓ. Míra, noya, que no sabs
la professó per 'hont passa.

TUYAS. Ja 't dich que me 'n fas de por.

SIMÓ. No 'm cal ferten poch ni gayre
perque... ba, parlant en sèrio,
tot desseguit te m' enfadas
y ab tu jo no hi vull renyir;
qu' es cas de renyir! Quan sápigas,
quan pugas traslluhir tan sols,

quan entengas... ¡Deu me valga!
ja 'm pots dir tot lo que vulgas;
ja 'm pots tractar com se tracta
al matxo més guit del mon,
jo per xò no haig d' enfadarme
perque ¿m' entens?... la perfidia
sempre sol matar la cassa;
jo sé 'l jas de la llebreta,
sé un secret...

TUYAS. (*Ab interés.*) ¿Tu?

SIMÓ. Ala, ala,
vés á dins.

TUYAS. Quin secret es?

SIMÓ. Que á la fí haurás d' estimarme,
perque d' aquest secret meu
ton amor será la paga.

TUYAS. Com s' enten?

SIMÓ. Sense voler
torno á parlá' en sèrio....

TUYAS. Acába,
qué sabs del Vingut?

SIMÓ. Y ab tu
no 'm surt may be aquesta táctica.

TUYAS. Párla, si pots.

SIMÓ. Això ray:
t' estimo perque m' agradas,
m' agradas perque t' estimo,
t' estimo...

TUYAS. (*Ficantse dins.*) Arri á l' estable!

ESCENA V.

SIMÓ.

Vaig veyent que per ministre
guanyaria á més de quatre.
No topo ab més contratemps
que ab aquest geni indomable
que Deu li ha donat. De mossas
n' he tractat més que setmanas
conta l' any, y tan esquerpa
no n' havia cap trovada.
Però m' en rich, ara ray
que tinch la paella pel mánech;
jo li faré sapiguer,
dirigintme á 'n algun altre,
l' estat dol nostre negoci,
y al vèures ella atrapada,
haurá de dir com fan totas.....

res... que dos y dos fan quatre.
Sols me sab greu que 'l Vingut
siga un xicot tan butxacas,
perque 'm veuré privat sempre
de fer la broma ab los altres.
Y á fè que si ho sapiguessen
no riurian poch ni gayre!
ja! ja! ja! si n' hi ha un sainete
tot enter d'aquest passatje.

ESCENA VI.

SIMÓ, VINGUT, TON, FELIX, RAMON y homes, després TUYAS.

VINGUT. Mirèusel com riu.
TON. Oh, y sol.
VINGUT. Poden anar á buscarte
á casa.
SIMÓ. Si fa tres horas
que m' espero. Be que 's marxa
ò que fem?
FELIX. Aixís que surtin
de missa.
SIMÓ. A qui ha d' esperarse?
VINGUT. A en Llorens y la Socós
que ara hi son.
RAMON. (*Mirant los cistells.*) Veyam si us manca
cap cosa de la bucòlica.
TON. Tu, es clar, te l' haurás jugada
la missa.
SIMÓ. M' ha entretingut
un xicot quan hi anava,
y m' ha contat... vaya un fet!
vos dich que m' ha feta gracia;
n' hi há per llogarhi cadiras,
ja! ja! ja!
VINGUT.. Au, papanatas,
cóntal y riurèm tots junts.
SIMÓ. Donchs.... ey, no heu de demanarme
los noms.
TON. Abóca.
SIMÓ. El pecat
pot dirse, 'l demés no encara.
FÉLIX. Bueno, be, déixat d' historias
y esplícat.
SIMÓ. Una vegada
era un home que tenia
una dona com un sol,

ni compararla 's podia
ab quantas donas hi havia
de quatre lleguas al vol.
L' home aquell, qu' era un bon home
encara que un xich de broma,
no havia pas may somiat
que pel sol tast d' una poma
Deu donés un cop d' estat.
Y sens motiu per duptar
de la fè de sa costella,
cada dia al retirar
deixava á n' al llit á n' ella
y ell' se 'n anava á jugar.
Un senyorot foraster,
que feya temps que mirava
de regull á la muller,
no deixava res per vert
y al marit sempre observava;
va sapiguer, no m' han dit
per quin art, que cada nit
devall la porta la clau
deixava 'l ditxós marit,
com molts que 'l durla no 'ls plau;
y al saberho, de repent
va neixe' en son pensament
una idea endemoniada,
per visitá' á la casada
quan fos lo marit ausent.

TON. Renoy!

FELIX. M' agrada.

SIMÓ. ¿Qué 't fa?
ell que un vespre se m' amaga,
y aixís que 'l marit se 'n va,
á la clau ja posa má,
obra, entra y 'l llum apaga.
Com qui tem despertá' á algú
que just despertál no trova,
aixis no gayre segú',
se va acostant ab peu nú
cap al indret de la arcova.

TON. Y ella 's desperta al sentir
remor?

FELIX. Y crida tot d' una,
al home fent acudir?

SIMÓ. No, no; volgué la fortuna
que no dexás de dormir.
Y en mitg d' un ensopiment
que tots deurèu prou coneixe',
quan un hom no sab que sent,
encara que en tal moment
del tot de sentir no deixa;

Ell, fins l' alè y tot detura,
deixa caure una moneda
sobre 'l llit á la ventura....
y ella, bo y dormint, murmura:
Deu meu, quina má més freda ...!

Tuyas que ha surtit uns moments avans posantse á escoltar sens ser vista dels que fan rotllo al Simó, com si endevinés ab las darreras paraulas d' aquest alguna idea que no sabia esplicarse, fortament impresionada, cau en terra desmayada, moguent gros tarrabastall un cistell ab terrissa que porta á la má.

TON. Ansia noy!
VARIOS. (*Rihent.*) Ja! ja!
TUYAS. (*Cayent.*) Vingut!
FELIX. Qu' es això? (*Assistintla.*)
VINGUT. ¡Tuyas! (*id.*)

(*Pausa. Assentan á Tuyas en una cadira que treuhen de dins, la socorren y li fan ayre: ella fa per apartar á tothom.*)

VINGUT. Que 't passa?
TUYAS. Res, no res. Es qu' he perdut
l' esma, he dat una passa
y, no se com, he caygut.
VINGUT. Vols que arrivem á buscar
al metje?
TUYAS. Per demés fora
que res me podria dar;
me sembla que d' aquí un' hora
á la font podrèm baixar.
Anèusen. Nosaltres dos
ja vindrèm d' aquí una estona,
ab lo padrí y la Socós.
TON. (*Apart als companys.*) Salamerías de dona.
SIMÓ. Qu' anem?
FELIX. Au!
SIMÓ. (*Apart.*) Ja la té al cos.
RAMON. Ala, minyons, carreguèm
ab tot això y cap avall.
SIMÓ. Vingut, vos esperarèm.
VINGUT. Be, sí.
TON. (*Anantsen.*) M' enganyo ò 'ls deixem
al moment de rompre 'l ball.

ESCENA VII.

VINGUT, TUYAS.

VINGUT. Fiquèmnos á dins.
TUYAS. No encara,

l' ayre 'm fa bé.

VINGUT. M' has donat
un susto.

TUYAS. Be, ja ha passat.

VINGUT. Se t' ha tornada una cara
igual qu' un desenterrat.

TUYAS. Això será que 'l temor
de pèrdrem, t' ha abultat més
lo perill .. tens tan bon cor!

VINGUT. Que ho duptas?

TUYAS. Si jo 't perdés,
crech que 'm daria la mort.

VINGUT Be, be, girèm full.

TUYAS. No 'm neguis
un plaher que tant m' agrada.

VINGUT. Com ara estás delicada ..

TUYAS. Teninte á prop, no t' ho creguis;
ja 'm trovo be altra vegada.
Dígas, qui ha guanyat anit
al hostal, tu ò 'l Llebreta?
(*Fingint jovialitat.*)

VINGUT. Jo, però...

TUYAS. Ja t' he sentit
al tornar... s' heu divertit
al menos?
(*Ab tó de reny carinyós suposant qu' era tart.*)

VINGUT. Una miqueta.

TUYAS. Quan has guanyat?

VINGUT. Tot lo guany
te 'l vull regalar.

TUYAS. ¿Perqué?
que 't creus que t' ho retreuré?

VINGUT. Me passa un cas més estrany...
jo t' estimo.

TUYAS. Prou que ho sé.

VINGUT. Y 'm sembla que si has tingut
això, ha estat per culpa meva;
ningú 'm traurá aquesta sèva
d' aquí. (*Del cap.*)

TUYAS. A quin' hora has vingut?

VINGUT. Tuyas!... quan lo gall cantava,
però 't juro ben formal
que aquesta es la nit derrera
que haure passada al hostal,
y si no vols ferme mal
no 'm guardis d' això quimera.
D' aquí endevant, tu y no més
omplirás ma vida tota,
com quan era 'l teu promès,
y d' estimá' á la xicota
potse' ensenyi á més de tres.

TUYAS. ¿Vols di'? Qui fa una cistella,
fa un cove, y si sab algú
que á las quatre, á l' hora aquella
(*Molt acentuada la paraula de l' hora per veure si ell la desmenteix.*)
en que la celistia llú,
no ets á casa, de trapella,
Vingut, no t' en deixarán,
perque vès si eran las quatre?...
VINGUT. Y tu t' estavas vetllant!
TUYAS. La son m' ha acabat d' abatre
quan t' anavas despullant.
VINGUT. Míra, veus, maymés, maymés.
(*Jurant ab los dits en creu demunt lo llabi.*)
Ara en plegant cap aquí,
sopem, á veure 'l padrí
ò á voltar quatre carrés,
y després tot d' una al llit.
D' en tant en tant, si n' hi há,
á comedia, ò be al cassino
sols ab tu á giravoltá',
y després... potsé' algun nino
millor distracció 'ns dará.
TUYAS. Ala, vés, vés.
VINGUT. ¿No 'n voldrias?
jo penso que potsé' aixís
més fè ab ton marit tindrias,
y curar jo conseguís
tas eternas gelosías.
Y jo, creu que m' hi fonch tot
quan veig passá' algun xicot,
moreno, viu, rabassut;
daria més del que 's pot
per un Vingudet menut.
TUYAS. Y per causa menys buscada
de lo que ho fou la d' ahir,
potser més d' una vegada
las quatre de matinada
sentisses, sense dormir.
VINGUT. Ja ho tornas á recordar?
TUYAS. Es cert, no t' ho vull retreure
maymés, ho tinch de oblidar;
d' ara en avant s' han de veure
com al temps de festejar,
VINGUT. Aixís m' agradas, molt bé.
TUYAS. Donchs, ara vés pel padrí,
y quan vinguen ja estaré
disposada per surtí'.
VINGUT. Tuyas!....
TUYAS. Axí 'm distrauré.
VINGUT. Si 't sents ab delit, avant,

cap al rín á fe' tabola,
si nó tu no 't quedas sola.

TUYAS. Vés, vés, que 'ns esperarán
y hem d' aná' á honrar la cassola.

ESCENA VIII.

TUYAS.

Després de una xica pausa s' abandona al sentiment que durant tota la escena anterior ha volgut dominar.

Y ara, que haig de fer, bon Deu,
en ma situació apurada!
estimar y se' estimada,
y, encara que á pesar méu,
vèurem... sense ser culpada.
Si ho dich, faig publicitat
del que jo may he volgut,
perdo l' amor del Vingut,
lo Vingut fa un disbarat
y res cobro del perdut.
Si d' entremitg me 'n vaig jo,
se quedaría ignorant
lo Vingut ma perdició,
però potser en Simó
demá m' anés vescantant.
Y després de dar la vida
per un crim que no he comès,
d' aquell á qui estimo més
aquí al mon potser malehida,
Deu méu, encara sigués!
Que puch fer, com puch obrar
perque no perde l' amor?
perque no 'm pugan befar,
quin modo hi há de salvar
de dos ignocents l' honor!
Un ne sé; ell m' ha abocat
de la perdició al abim,
las sevas mans m' hi han portat,
y per salvá' á un home honrat
matá' á un criminal no es crim.
Però, seré jo qui duga
á terme semblant intent....
Oh Deu, quin atreviment!
mes fòra jo, qui hi há que puga
colgá' 'l crim y 'l delinqüent?
Morirá y jo 'l mataré.
No sé 'l què, prò inventaré
un pretest, una quimera,

una broma que ha de sé'
de las sevas la derrera.
Y si puch, del que per broma
la má seva 'm va posar
á demunt, li haig de provar
com se omplí' 'l lloch del méu home,
quan l' honor m' ho ve á manar.

ESCENA IX.

LLORENS, SOCÓS, VINGUT y JOAN.

VINGUT. Ara está més sossegada
però us dich que m' ha espantat.
LLORENS. Bò, bò, bò...
JOAN. Donch si vos sembla,
per nosaltres no cal pas
que la Tuyas s' atropelli.
VINGUT. No sé que dir.
LLORENS. Ja veurás,
ahont sont?
JOAN. Aquí á dos passos
del poble.
LLORENS. Si ans d' esmorsar
no hem vingut, podeu anáusen.
JOAN. Donchs, esperarèm un quart.
SOCÓS. Digas al Gilet que vinga.
JOAN. Tot correns. (*Volent dir que no li dirá.*)
SOCÓS. Donchs qui 'us durá
la carn rostida?
JOAN. Jo.
SOCÓS. Nyicris;
que vinga ell, sino no n'hi há.
¿Que puch entrarhi? (*A Vingut.*)
VINGUT. Sí, èntra.

Joan se 'n va pel fondo. Socós entra á ca 'l Vingut.

ESCENA X.

LLORENS y VINGUT.

LLORENS. Crèume, noy, heu de mudar
de taranná ben depressa,
perque això 's va posant mal.
VINGUT. Creguèu, Llorens, que l' estimo
tant ò més que ans de casarns,
creguèu que per lo be d' ella
me deixaria sangrar.

LLORENS. Ara, pr' un moment y fora
pensa que això que ha passat
ha estat una flamarada,
un bull de sanchs aquí al cap.
Qu' ella, ab una idea ficsa
nit y dia perfidiant,
comensa á veure fantasmas,
comensa á sentí' y pensar
cosas que may han sigudas,
que no sossega un instant,
ni dorm, ni menja, ni gosa,
ni viu... y d' això va un pas
y fora, á la idea ficsa
que la rahó pot malmenar.

VINGUT. Padrí, m' alarmeu.

LLORENS. Per ara,
no hi há motius per pensar
que 'ns vinga una tal desgracia;
Deu nos en guart! mes los anys
donan tantas esperiencias,
que 'l concell no es escusat.
Crèume, Vingut, jo t' ho prego
y sabs que no 't vull cap mal;
sacrifícat per la Tuyas
un xiquet més del qu' ho fas.
Ella á la fí, que 't demana?
si tens fills y allargas anys,
potse' 'l que ara 't mortifica
també á algú demanarás.

VINGUT. Si jo no estimés la Tuyas,
al sentíus així parlar
tot desseguit me 'n anava
d' aquí per no tornar may.
Mes si l' estimo y l' estimo
que ni sé com dirho ja,
si desitjo tant com ella
tenirla sempre al costat,
ditxosa, alegre y contenta
com un cabridet manyach;
si per ella donaria
tot quant tinch, ¿que haig de negar
al seu avi, que 'm demana
la seva felicitat!
Manèu; que voleu que fassi?
re impossible haig de trovar,
si puch vèurela ditxosa
un dia, un' hora, un instant.
Ay Llorens, si aquestas cosas
que m' heu mitg profetisat
vinguessen!...

LLORENS. Bò! bò! bò! 'ls joves

sempre aneu descarrilats;
tan prompte creyeu en bruixas
com en res. Jo t' he parlat
de lo que venir podría
si no mudeu de pensar,
però de res més.

VINGUT. Diguèume:
que 's pot fer en lo meu cas?

LLORENS. Dugas cosas. La primera
estimarla... aparentar
que l' estimas més encara
del que 's pot.

VINGUT. Y com se fa,
de quins medis m' haig de valdre?

LLORENS. Búscals, que ja 'ls trovarás.
La segona... (*Vacilant.*)

VINGUT. La segona...

LLORENS. Com si no ho hajis buscat,
aixís, fent veure que passa
y 'l cridas, la fas mirar
pel metje.

VINGUT. Potser vos sembla
que 's puga trová' en lo cas?...

LLORENS. Vaja, home, no t' esbalotis.
Això á la tarda, demá,
qualsevol hora que 's puga.
¿No t' ha tingut un traball?
¿Sabs tu com puga trovarse?

VINGUT. Bé, no.

LLORENS. Y això te d'anar
portat de manera qu' ella
no 'n sospiti. Ja veurás,
si 'l metje te l' atempera
una miqueta de sanchs,
y tu, com qui no s' hi esforsa,
la comensas á mimar,
en menos de quatre dias
feu enveja al contempláus.

ESCENA XI.

Dits y SOCÓS.

SOCÓS. Vingut, Llorens! (*Sortint ajitada.*)

VINGUT. Que tens, noya?

SOCÓS. Veurèu.... jo no sé, hi he entrat.
No, no, no hi aneu encara,
primer deixèume esplicar.
(*Detenint á Vingut y Llorens que 's dirigeixen á dins.*)

Me l' he trovada asseguda
al padrís del hort, plorant.
—Tuyas, li he dit, que 't passa,
no estás be?—Sí, ha contestat.
—Y donchs?—Soch molt desgraciada;
m' han venuda ò m' han comprat,
que no ho sé be, però, míra....
y m' allargava la má
mostrantme quatre monedas
de plata, tot tremolant.

VINGUT. Deu de Deu!

SOCÓS. Tuyas, li he dita,
sosségat, t' has de calmar;
mírat que vindrá 'l teu avi
y si 't veya aixis....—Que hi fa?
m' ha dit de sopte, agafantme
aixís, y en los meus ficsant
(*Posant ella una má á cada espatlla de Llorens.*)
sos ulls inmòvils y encesos
qu' era impossible miráls;
mentres no m' hi puga veure
l' home vil que m' ha enganyat,
dels demés tant se m' endona;
ell no, may, may m' hi veurá!
No 'm tingas per boja. Míra,
aquesta nit han jugat
y jo, sens mòurem de casa,
soch la que n' he tret més guany.
—Però, Tuyas.—Compadèixem...
ni ho sé 'l que s' ha empatollat,
ha rigut, ha dit ximplesas,
m' ha fet petons, m' ha abrassat,
y al fí s' ha tornat á asseure
al grahó del hort bò y plorant.

LLORENS. Deu nos ajudi.

VINGUT. Corrèmhi.

LLORENS. Anèm, anèm.

ESCENA XII.

TUYAS, SOCÓS, LLORENS y VINGUT.

TUYAS. (*A la porta sortint.*) Donchs que 's fá?
Si hem d' anar á la arrossada,
passa 'l temps y 's va fent tart.
Ja sabeu que diu l' adagi
á la taula de 'n Bernat,..

Deixa sobre un pedris lo cisteil cubert ab un tovalló que treurá de dins.

LLORENS. Vols dir, Tuyas, que d' anarhi
tindrás forsas?
VINGUT. Tant se val
avuy com un altre dia
l' aná' á fora. Ara tu estás
un xich... bastant delicada...
TUYAS. Que 'ns penedim? Mon estat
es lo de sempre, serena
per no deixarme enganyar.
LLORENS. Y qui ha de enganyarte, tonta?
TUYAS. ¿Quí? ¿Tonta? Prou se veurá.
D' aquesta y de tu no 'n dupto, (*Al Vingut.*)
però que hi há gat tancat...
Si no, á que ve fer regalos,
com aquest! (*Mostrant diners.*)Jo no'ls vull pas.
Diu que d' en Simó prevenen?
donchs á n' ell han de tornar.
VINGUT. Però, Tuyas, vols sentirme?
TUYAS. Nó, nó y nó. Que 'm pots contar
que no haja sentit cent voltas!
Lo que á mí sapiguè' 'm cal
qui t' ha xiulat las orellas,
qui t' ha dat cervell de gat.
VINGUT. Be, entrèm á dins!
TUYAS. No t' agrada
lo que 't dich? pitjor será
quan de tot aquest misteri
descubreixi qui es lo sant.
LLORENS. (*A Socós.*) Vés á dir als de la colla
lo que passa, y al tornar
avísa al metje. (*Socós se 'n vá.*)

ESCENA XIII.

TUYAS, VINGUT y LLORENS.

LLORENS. Be, Tuyas,
vols escoltarme?
TUYAS. Está clar.
LLORENS. Donchs, entrèm dins...
TUYAS. Allí dintre?...
Aquí fa més bon estar,
no es cert? (*A Vingut.*) A las nits un home
s' hi ofega y d' això 'm ve 'l mal;
hauré de mudar de casa,
d' home y de vida... ¿Hont anat,
lo Vingut.
VINGUT. Tuyas!
TUYAS. Vés, córra,

míra si 's fica al hostal.
Quan dich jo que l' hostalera
ha de ser qui m' ha enganyat.
Però ella no 'n té la culpa,
qui la té es ell, ¿No es vritat?
Deixèume dir.
(Suposant que van á interrómprela.)

VINGUT. Deu me valga
ò bé faig un disbarat.

LLORENS. Vingut, seré jo 'l que tinga
de ser més home!

VINGUT. Es que 'l cap
se 'm parteix y sas paraulas
se 'm clavan com á punyals.

ESCENA XIV.

Los mateixos, SIMÓ, GILET, TON, FELIX, SOCÓS, RAMON, JOAN y homes.

GILET. Llorens, que passa?

LLORENS. (*Fentlos apartar de Tuyas.*) Apartèuvos.

VINGUT. Plora.

LLORENS. Déixala plorar,
potse' axís se desvaneixi
y 's calmi dins pochs instants.

GILET. Però això... (*Demanant esplicacions.*)

VINGUT. (*Veyent que Tuyas s' alsa.*) Cálla.

TUYAS. Fa gayre
que la missa s' ha acabat?

LLORENS. Ara mateix.

TUYAS. (*A Vingut.*) He tinguda
una cayguda, vritat?
puch ben dir qu' es un miracle
que no m' haja fet més mal.

GILET. Si Deu vol, no será cosa,
però perxò cal cuydárs.

TUYAS. No tíngas por, la mal' herba...
Me passa un cas molt estrany;
penso cosas y més cosas,
y al dirlas no sé parlar.
Qui sab si al caure, la llengua
m' ha tret de puesto 'l sotrach?
¿Que hi diheu?

Simó, Ramon, Joan y 'ls altres que debian anar á la fontada, arriban entre sorpresos y ansiosos com portats per un avis que se suposa han rebut, tal com anteriorment ho han fet Gilet, Ton y Fèlix acompanyants de Socós que 'ls aná á avisar.

(*Adonantse dels de la colla.*) Ola, ja es hora
de tornar?

SIMÓ. Llorens.

JOAN. Que hi há?

RAMON. Que succeheix?

LLORENS. Que puch dirvos,
que no ho tingueu al devant!

TUYAS. Tu, mal home, un altre dia
per aná' á tabolejar
no deixis sola á la dona.

(*Prenent á Simó pel seu marit y no dexantlo de tema per tal concepte, fins á la fi del acte.*)

VINGUT. Deu méu, Deu méu!
(*Posantse las mans al cap.*)

TUYAS. Té aquets rals,
tórnals á 'n Simó y esplícali
que jo no 'ls he pas guanyats,
y 'm creuria deshonrada
guardantlos un sol instant.
Després, si veus á 'n aquella,
aquella que tu ja sabs,
aquella que 'm fa mal viure,
li dius que tu ja ets casat,
que tens la dona gelosa...

SIMÓ. A fè es divertit lo cas.

Simó diu aquestas paraulas un poch afectat y volent, encara que en va, despèndres de Tuyas que 'l pren ara del bras ara de la solapa, dirigintseli com si fos lo seu marit.

TUYAS. (*Seguint son parlament.*)
Que t' estimo y que si arribo
á escomètrerla, tindrá
de darme esplicacions sèrias,
molt sèrias, del mal que 'm fá.

SIMÓ. Però, Tuyas!

TUYAS. Cálla, indigne;
quan jo parlo has de callar.
Si pensavas enganyarme,
en mal' hora 't vas casar,

LLORENS. Y 'l metje no ve! Corrèuhi.
(*A uns dels minyons que s' han quedat al fondo.*)

TUYAS. Ará per mí estás lligat;
per ser lliure l' un y l' altre,
un dels dos te de finar.
Jo 'm penso no haver nascuda
per ser de ningú escarfall;

Atrayent á Simó cap al lloch hont ella ha deixat, al surtir de dins, lo cistell, del qual treurá dissimuladament un ganivet casolá que no deixa veure al públich.

però, si 'm morís, tu encara
te 'n podrías alabar (*Ab molta forsa.*)

y potse' una altra má freda. .
á 'n algú fes alocar.
Agafántseli d' un bras al coll.

SIMÓ. Tuyas! (*Voléntsela apartar.*)

TUYAS. Mátam!

LLORENS. Despartímlos!

Tothom corra á despartirlos formant á la part dreta del espectador un grupo que priva 'l vèurels. De promp'e se sent un ay desgarrador d' en Simó y surt corrents del grupo. Tuyas, que va á caure de genolls á terra y espantada á l' altra part de la escena tapantse la cara ab las mans. Tot seguit Simó, empunyant l' arma ab que ella l' ha ferit, se li avalansa venjatiu, pero tambaleja y cau de llarch al devant de Tuyas formant grupo. Los que 'ls despartian s' apartan horrorisats. Tot això ab molta rapidesa.

SIMÓ. Ay! (*En mitg del grupo.*)

TUYAS. (*Fingint.*) ¡Mareta meva!

SIMÓ. Atrás!

(*Avalansantse á Tuyas y cayent prop d' ella després de apartar á algú que 'l detenia.*)

VARIOS. Horror!....

Pausa. Simó se redressa un xich; signa ab la má que s' acosten. Mira á Tuyas molt significativament y després de dir ab gros traball las següents paraulas, espira.

SIMÓ. Escoltèu.... declaro
que jo mateix.... m' he matat.

OBRAS DEL AUTOR.

Celistias.—Aubadas y Serenas.

Primerencas.—Poesías líricas.

Teatre Catalá.—Apuntacions históricas-críticas.

Romancer Catalá, histórích, tradicional y de costums.

Honra, Patria y Amor. (Drama en 3 actes.)

Los Hereus. (Drama de costums en 3 actes.)

Margarida de Prades. (Drama histórích en 4 actes.)

Riallas y Plorallas. (Comedia en 3 actes.)